

ગુજરાત રાજવિત્તીય જવાબદારી
અધિનિયમ, ૨૦૦૫
અન્વયે નિવેદનો

નાણા વિભાગ
ગુજરાત સરકાર

વર્ષ
૨૦૦૬-૦૮

ગુજરાત રાજવિત્તીય
જવાબદારી અધિનિયમ,
૨૦૦૫ અન્વયે
વિધાનસભામાં રજૂ

ફેબ્રુઆરી - ૨૦૦૬

વર્ષ
૨૦૦૭-૦૮

ગુજરાત રાજવિત્તીય જવાબદારી
અધિનિયમ, ૨૦૦૫
અન્વયે નિવેદનો

ગુજરાત રાજવિત્તીય જવાબદારી અધિનિયમ, ૨૦૦૫ અન્વયે
વિધાનસભામાં રજૂ

ફેબ્રુઆરી - ૨૦૦૭

નાણા વિભાગ
ગુજરાત સરકાર

વિષયસૂચિ

પત્રકોની વિગતો	પાના નંબર
૧. પ્રસ્તાવના ગુજરાત રાજવિત્તીય જવાબદારી અધિનિયમ, ૨૦૦૫	૧
૨. રાજ્ય સરકારની રાજવિત્તીય પરિસ્થિતિ	૨
૩. મધ્યમ મુદ્દતીય રાજવિત્તીય નીતિવિષયક નિવેદન	૧૫
૪. રાજવિત્તીય નીતિવિષયક વ્યૂહરચનાને લગતું નિવેદન	૧૯
૫. માહિતી આપતાં પત્રકો	૨૧

રાજ્ય સરકારે મહેસૂલમાં ખાધની પ્રગતિકારક રીતે નાબૂદી કરીને, રાજવિત્તીય સ્થિરતા સાથે સુસંગત નક્કર દેવાં, વહીવટીતંત્ર ઊભું કરીને, રાજવિત્તીય વહીવટી તંત્રમાં વધુ પારદર્શિતા લાવીને તેમજ મધ્ય મુદતના માળખામાં રાજવિત્તીય નીતિ હાથ ધરીને રાજવિત્તીય વ્યવસ્થાતંત્ર અને રાજવિત્તીય સ્થિરતામાં સમજદારી સુનિશ્ચિત કરવા માટે રાજ્ય સરકારને જવાબદાર કરવા ગુજરાત રાજવિત્તીય જવાબદારી અધિનિયમ, ૨૦૦૫ અને ગુજરાત રાજવિત્તીય જવાબદારી નિયમો, ૨૦૦૫ ઘડ્યા છે.

અધિનિયમની કલમ ૩ મુજબ, રાજ્ય સરકાર અંદાજપત્રની સાથેસાથે દરેક નાણાકીય વર્ષમાં રાજ્ય વિધાનસભા સમક્ષ મધ્યમ મુદતનું રાજવિત્તીય પત્ર તેમજ રાજવિત્તીય નીતિ વ્યૂહનીતિ પત્રક મૂકશે. મધ્યમ મુદતની રાજવિત્તીય નીતિ પત્રક અને રાજવિત્તીય નીતિ, વ્યૂહનીતિ પત્રક રાજ્ય સરકારના રાજવિત્તીય ઉદ્દેશો, રાજવિત્તીય અગ્રતાઓ, તથા રાજવિત્તીય વહીવટી તંત્ર માટેના ત્રણ વર્ષીય પરિવર્તન લક્ષ્યાંક જાહેર કરે છે.

અધિનિયમની મુખ્ય જોગવાઈઓ નીચે મુજબ છે:

- (ક) ૧લી એપ્રિલ-૨૦૦૫ થી શરૂ કરીને ૩૧ માર્ચ, ૨૦૦૮ સુધીના ૩ વર્ષના સમયગાળામાં મહેસૂલ ખાધ શૂન્યસુધી ઘટાડવી તેમજ તે કક્ષા જાળવી રાખવી અથવા ત્યારબાદ મહેસૂલ અધિશેષ ઉભી કરવી.
- (ખ) ઉક્ત (ક) માં જાહેર કરેલો લક્ષ્યાંક સિધ્ધ કરી શકાય તે રીતે ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૦૫ થી શરૂ થતાં નાણાકીય વર્ષ પૈકીના દરેકમાં મહેસૂલ ખાધ ઘટાડવી.
- (ગ) ૧ લી એપ્રિલ-૨૦૦૫ થી શરૂ થતાં અને ૩૧ મી માર્ચ-૨૦૦૮ સુધી પૂરાં થતાં ૪ વર્ષના સમયગાળામાં અંદાજે એકંદરે રાજ્ય ઘરેલું ઉત્પાદનના ૩ ટકાથી વધુ ન હોય તેટલી રાજવિત્તીય ખાધ ઘટાડવી.
- (ઘ) ઉક્ત (ગ) માં અપેક્ષિત લક્ષ્યાંક સિધ્ધ થાય તે રીતે ૧ લી એપ્રિલ, ૨૦૦૫ થી શરૂ થતાં નાણાકીય વર્ષ પૈકીના દરેકમાં નાણાકીય ખાધ ઘટાડવી.
- (ચ) ૧લી એપ્રિલ-૨૦૦૫ થી શરૂ કરીને ૩૧મી માર્ચ-૨૦૦૮ સુધી પૂરા થતાં ૩ વર્ષના સમયગાળામાં રાજ્ય સરકારની કુલ જાહેર દેવાની અધિકત્તમ મર્યાદા તે વર્ષના અંદાજે એકંદરે રાજ્ય ઘરેલૂ ઉત્પાદનના મહત્તમ ૩૦ ટકા જેટલી કરવી.
- (છ) ગુજરાત રાજ્ય બાંધકામ અધિનિયમ, ૧૯૬૩માં આપવામાં આવેલી મર્યાદામાં વણ ચૂકવાયેલી બાંધકામોની અધિકત્તમ મર્યાદા નક્કી કરવી.
- (જ) બજેટ રજૂ કરતી વખતે, નિયમોમાં નિર્દિષ્ટ કરેલા સ્વરૂપે જાહેર કરવું.

આ સાથે જોડેલાં પત્રકો ગુજરાત રાજવિત્તીય જવાબદારી નિયમો, ૨૦૦૬ ના નિયમ ૭(૧) મુજબ છે.

૨. રાજ્યની અર્થ વ્યવસ્થાનું વિહંગાવલોકન:

૨.૧. દશમી પંચવર્ષીય યોજના (૨૦૦૨-૦૭) માટે રાષ્ટ્રીય સ્તરે ૮ ટકાના વૃદ્ધિ દર સામે રાજ્ય માટે ૧૦.૨ ના વૃદ્ધિ દરનો લક્ષ્યાંક ફાળવવામાં આવ્યો હતો. રાજ્યમાં ભૂકંપ અને પૂર જેવી હોનારતોને કારણે અર્થતંત્રને પહોંચેલી હાનિ છતાં રાજ્યના અર્થતંત્રએ છેલ્લા ચાર વર્ષોમાં (૨૦૦૨-૦૩ થી ૨૦૦૫-૦૬) વાર્ષિક સરેરાશ ૧૦.૬ ટકાનો વૃદ્ધિ દર નોંધાયો છે.

૨૦૦૫-૦૬માં અચળ કિંમતે (૧૯૯૯-૨૦૦૦) પરિબળ ભાવે રાજ્યનું એકંદર ઘરગથ્થુ ઉત્પાદન રૂ. ૧,૬૯,૩૫૪ કરોડ અંદાજવામાં આવ્યું હતું. ૨૦૦૪-૦૫માં આ ઉત્પાદન રૂ. ૧,૫૦,૯૭૯ કરોડ હતું. તે જોતાં ૨૦૦૫-૦૬ દરમિયાન તેમાં ૧૨.૧૭ ટકા વધારો નોંધાયો હતો. વર્તમાન કિંમતે રાજ્યનું એકંદર ઘરગથ્થુ ઉત્પાદન ૨૦૦૪-૦૫ માં રૂ. ૧,૮૬,૧૮૧ કરોડ હતું. તેની સામે તે ૨૦૦૫-૦૬માં વધીને રૂ. ૨,૧૬,૬૫૧ કરોડ થવાનો અંદાજ છે. જે વર્ષ દરમિયાન ૧૬.૩૭ ટકાનો વધારો સૂચવે છે.

૨.૨ અચળ (૧૯૯૯-૨૦૦૦) કિંમતે ૨૦૦૫-૦૬માં રાજ્યના કુલ એકંદરે ઘરગથ્થુ ઉત્પાદનનો હિસ્સો પ્રાથમિક, દ્વિતીય અને તૃતીય સેક્ટર માટે અનુક્રમે ૨૦.૨૩ ટકા, ૩૮.૩૨ ટકા અને ૪૧.૪૫ ટકા નોંધાયો છે. આધાર વર્ષ ૧૯૯૯-૨૦૦૦ માં આ સેક્ટરનો હિસ્સો ૧૮.૬૨ ટકા, ૩૯.૨૧ ટકા અને ૪૨.૧૭ ટકા થવાનો હોય તે રીતે નોંધાયો હતો.

પત્રક-૨.૧

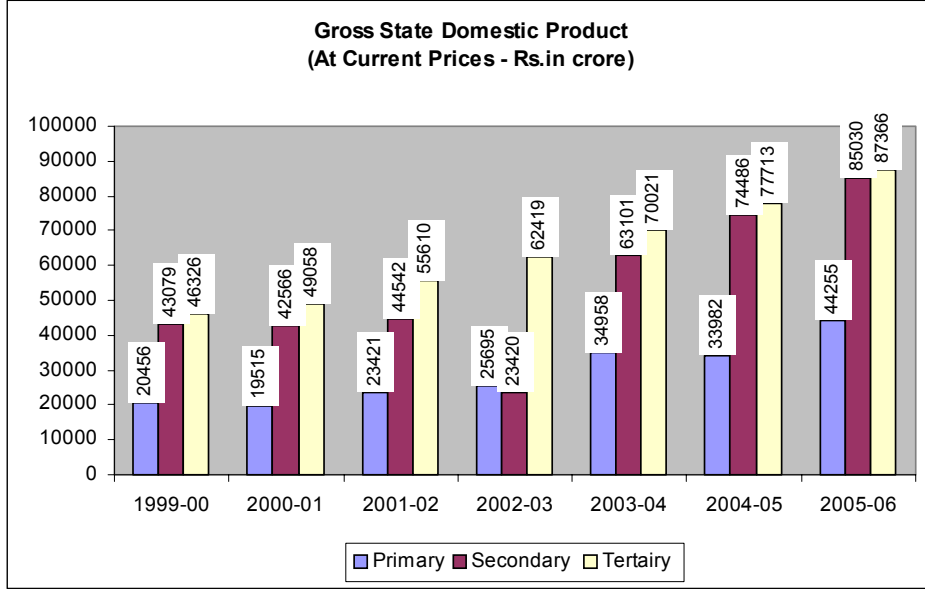
રાજ્યનું એકંદર ઘરગથ્થુ ઉત્પાદન (રૂ. કરોડમાં)					
ક્રમ	વર્ષ	ચાલુ ભાવે	સ્થિર ભાવે		
				ચાલુ ભાવે	સ્થિર ભાવે
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	૧૯૯૯-૨૦૦૦	૧૦૯૮૬૧	૧૦૯૮૬૧	-	-
૨	૨૦૦૦-૨૦૦૧	૧૧૧૧૩૯	૧૦૪૪૯૪	૧.૧૬	(-)૪.૮૯
૩	૨૦૦૧-૨૦૦૨	૧૨૩૫૭૩	૧૧૩૨૭૭	૧૧.૧૯	૮.૪૧
૪	૨૦૦૨-૨૦૦૩	૧૪૧૫૩૪	૧૨૨૫૦૦	૧૪.૫૩	૮.૧૪
૫	૨૦૦૩-૨૦૦૪(કા)	૧૬૮૦૮૦	૧૪૦૫૯૮	૧૮.૭૬	૧૪.૭૭
૬	૨૦૦૪-૨૦૦૫(કા)	૧૮૬૧૮૧	૧૫૦૯૭૯	૧૦.૭૭	૭.૩૮
૭	૨૦૦૫-૨૦૦૬(ઝ)	૨૧૬૬૫૧	૧૬૯૩૫૪	૧૬.૩૭	૧૨.૧૭

કા - કામચલાઉ

ઝ - ઝડપી અંદાજો

સ્રોત - અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાબ્યુરો, ગાંધીનગર.

૨૦૦૫-૦૬ ના વર્ષ દરમિયાન અર્થતંત્રમાં થયેલ વધુ વિકાસનું કારણ કૃષિ, ઉત્પાદન, વીજળી, બાંધકામ, વેપાર અને સંચાર ક્ષેત્રને ગણાવી શકાય. જેમણે ૨૦૦૪-૦૫ ના વર્ષ દરમિયાન ૯ થી ૨૭ ટકા જેટલો વિકાસમાં ફાળો આપ્યો છે.

સ્રોત: અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાબ્યુરો, ગાંધીનગર

પત્રક: ૨.૨

મુખ્ય સદરવાર રાજ્યનું એકંદર ઘરગથ્થુ ઉત્પાદન સદરવાર ફાળો (ટકા)

ક્રમ	સદર	ચાલુ ભાવે			સ્થિર ભાવે	
		૧૯૯૯-૦૦	૨૦૦૪-૦૫	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૪-૦૫	૨૦૦૫-૦૬
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	પ્રાથમિક	૧૮.૬૨	૧૮.૨૫	૨૦.૪૩	૧૮.૩૧	૨૦.૩૨
૧.૧	કૃષિ	૧૪.૫૪	૧૩.૨૬	૧૫.૫૪	૧૫.૧૧	૧૭.૨૧
૨	દ્વિતીય	૩૯.૨૧	૪૦.૦૧	૩૯.૨૫	૩૯.૯૧	૩૯.૩૨
૨.૧	ઉત્પાદકીય	૩૦.૭૫	૩૦.૬૨	૨૯.૬૨	૩૦.૧૮	૨૯.૩૬
૩	તૃતીય	૪૨.૧૭	૪૧.૭૪	૪૦.૩૨	૪૨.૭૮	૪૧.૪૫
	રાજ્યનું કુલ ઘરગથ્થુ ઉત્પાદન	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦	૧૦૦.૦૦

સ્રોત: અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાબ્યુરો, ગાંધીનગર

૨.૩ રાજ્યનું યોજ્ઞા ઘરગથ્થું ઉત્પાદન.

રાજ્યની આવક એટલે કે રાજ્યનું યોજ્ઞા આંતરિક ઉત્પાદન, ૨૦૦૪-૦૫ માં રૂ. ૧,૨૭,૮૨૮ કરોડની સામે ૨૦૦૫-૦૬ માં સ્થાયી ભાવો (૧૯૯૯-૨૦૦૦) તરીકે ફેક્ટર કિંમતે રૂ. ૧,૪૫,૦૩૬ કરોડ જેટલે અંદાજવામાં આવ્યું છે જે વર્ષ દરમિયાન ૧૩.૪૬ ટકા વધારો દર્શાવે છે. ચાલુ કિંમતે ૨૦૦૫-૦૬ ના વર્ષમાંનું રાજ્યનું યોજ્ઞા આંતરિક ઉત્પાદન, ૨૦૦૪-૦૫ માંના રૂ. ૧,૫૮,૫૩૧ કરોડની સામે ૨૦૦૫-૦૬ માં રૂ. ૧,૮૬,૬૪૨ કરોડ જેટલું થવાનો અંદાજ છે જે વર્ષ દરમિયાન ૧૭.૩૭ ટકા જેટલો વધારો દર્શાવે છે.

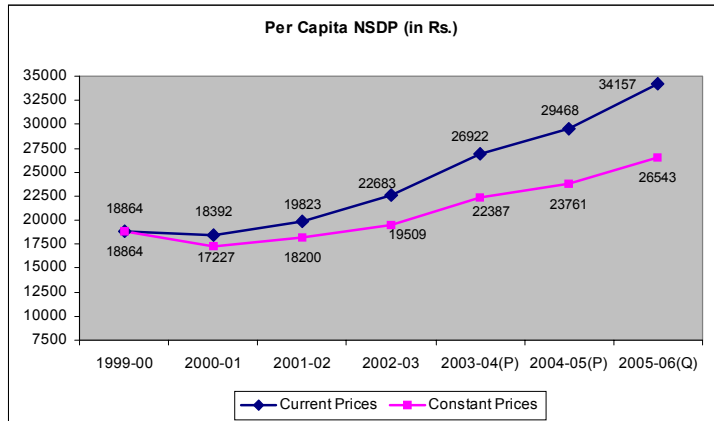
પત્રક-૨.૩

રાજ્યનું એકંદર ઘરગથ્થું ઉત્પાદન (રૂ. કરોડમાં)

વર્ષ	ચાલુ ભાવે	સ્થિર ભાવે	આગળના વર્ષ પર વૃદ્ધિની ટકાવારી	
			ચાલુ ભાવે	સ્થિર ભાવે
૧	૨	૩	૪	૫
૧૯૯૯-૨૦૦૦	૯૨૫૪૧	૯૨૫૪૧	-	-
૨૦૦૦-૨૦૦૧	૯૨૨૭૪	૮૬૪૩૧	(-) ૦.૨૯	(-) ૬.૬૦
૨૦૦૧-૨૦૦૨	૧૦૧૭૯૦	૯૩૪૫૫	૧૦.૩૧	૮.૧૩
૨૦૦૨-૨૦૦૩	૧૧૮૧૩૦	૧૦૧૬૦૩	૧૬.૦૫	૮.૭૨
૨૦૦૩-૨૦૦૪(કા)	૧૪૨૫૩૪	૧૧૮૫૨૫	૨૦.૬૬	૧૬.૬૬
૨૦૦૪-૨૦૦૫(કા)	૧૫૮૫૩૧	૧૨૭૮૨૮	૧૧.૨૨	૭.૮૫
૨૦૦૫-૨૦૦૬(ઝ)	૧૮૬૬૪૨	૧૪૫૦૩૬	૧૭.૭૩	૧૩.૪૬

સ્રોત: અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાબ્યુરો, ગાંધીનગર

૨.૪ માથા દીઠ આવક (એટલે કે ઘટક કિંમતે રાજ્યનું યોજ્ઞા આંતરિક ઉત્પાદન માથાદીઠ), ૨૦૦૪-૦૫ માંના રૂ. ૨૩,૭૬૧ ની સામે ૨૦૦૫-૦૬ માં રૂ. ૨૬,૫૪૩ જેટલી હોવાનું અંદાજવામાં આવ્યું છે. જે વર્ષ દરમિયાન ૧૧.૭૧ ટકા જેટલો વધારો નોંધાવે છે. ચાલુ કિંમતે, માથાદીઠ આવક, ૨૦૦૪-૦૫ માંની રૂ. ૨૯,૪૬૮ જેટલી આવક સામે ૨૦૦૫-૦૬ માં રૂ. ૩૪,૧૫૭ જેટલી થવાનો અંદાજ છે જે વર્ષ દરમિયાન ૧૫.૯૧ ટકા જેટલો વધારો દર્શાવે છે.

સ્રોત: અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાબ્યુરો, ગાંધીનગર

૨.૫ તમામ રાષ્ટ્રીય સ્તર પર એકંદર આંતરિક ઉત્પાદનમાં ચાલુ કિંમતે અને સ્થાયી (૧૯૯૯-૨૦૦૦) કિંમતે ગુજરાત રાજ્યનો હિસ્સો ૬.૬૬ અને ૬.૫૦ ટકા જેટલો ગણાય છે. સ્થાયી કિંમતે માથાદીઠ આવક, અગાઉના વર્ષમાં ૧૧.૭૧ ટકા જેટલો વધારો નોંધાતા ૨૦૦૪-૦૫ માંની રૂ. ૨૩,૭૬૧ ની આવક સામે રૂ. ૨૦,૭૩૪ જેટલી રાષ્ટ્રીય સરેરાશ કરતાં ૨૦૦૫-૦૬ માં રૂ. ૨૬,૫૪૩ જેટલી વધુ હોવાનો અંદાજ છે, જ્યારે ચાલુ કિંમતે માથાદીઠ આવક, અગાઉના વર્ષમાં ૧૫.૯૧ ટકા જેટલો વધારો નોંધાતા ૨૦૦૪-૦૫ માંની રૂ. ૨૯,૪૬૮ જેટલી આવક સામે રૂ. ૨૫,૭૧૬ જેટલી રાષ્ટ્રીય સરેરાશ કરતાં ૨૦૦૫-૦૬ માં રૂ. ૩૪,૧૫૭ જેટલી વધુ હોવાનો અંદાજ છે.

૩. રાજ્ય સરકારની નાણા- વ્યવસ્થાનું હિગાવલોકન:

આવક :

૩.૧ રાજ્યનો રાજવિત્તીય પાયો આર્થિક વિકાસની તેની કક્ષા સાથે સંબંધિત છે. બીજા શબ્દોમાં રાજ્યનો રાજવિત્તીય પાયો સુધારવાનો છે જેથી સરકાર વિકાસલક્ષી ખર્ચમાં વધારો કરી શકે. પૂર્વ જરૂરીયાતમાં જાહેર મૂડી રોકાણથી અર્થતંત્રની ઉત્પાદનક્ષમતામાં વધારો થશે અને આમ રાજ્યની મહેસૂલ નિર્માણ ક્ષમતામાં વધારો થશે.

૩.૨ (રાજ્યની કુલ આવકમાંથી રાજ્યનો એકત્રિત નિધિ બને છે) - - - - -
જાહેરમાં દેવા પર ઓછું અવલંબન હોવાને કારણે એકત્રિત નિધિમાં આવકમાં ઘટાડો થયો છે.

કોષ્ટક-૩.૧

રાજ્ય સરકારની કુલ આવક

(રૂ. કરોડમાં)

વર્ષ	મહેસૂલી આવક	જાહેર દેવું	લોનની વસુલાત	એકત્રિત ભંડોળ ૧+૨+૩	ચોખ્ખો જાહેર હિસાબ	સરવાળો
૨૦૦૧-૦૨	૧૫૮૮૬	૨૫૪૩૦	૨૨૧૦	૪૩૬૨૬	-૭૧૨	૪૨૯૧૪
૨૦૦૨-૦૩	૧૭૮૭૫	૨૪૪૦૧	૨૨૩	૪૨૪૯૯	-૫૨૩	૪૧૯૭૬
૨૦૦૩-૦૪	૧૮૨૪૭	૨૨૧૬૮	૨૦૦	૪૦૬૧૬	-૬૨૪	૩૯૯૯૨
૨૦૦૪-૦૫	૨૦૨૬૫	૧૬૪૦૧	૧૮૬	૩૬૮૫૨	૧૧૫૭	૩૮૦૦૮
૨૦૦૫-૦૬	૨૫૦૬૭	૧૦૬૭૧	૧૭૮૩	૩૭૫૨૧	-૩૧૦૮	૩૪૪૧૩
૨૦૦૬-૦૭ (સુધારેલા અંદાજો)	૩૦૪૬૦	૮૦૪૫	૮૩૬	૩૮૩૪૧	-૩૫૦	૩૮૯૯૧

સ્ત્રોત: સંબંધિત વર્ષોના વિત્તિય હિસાબો

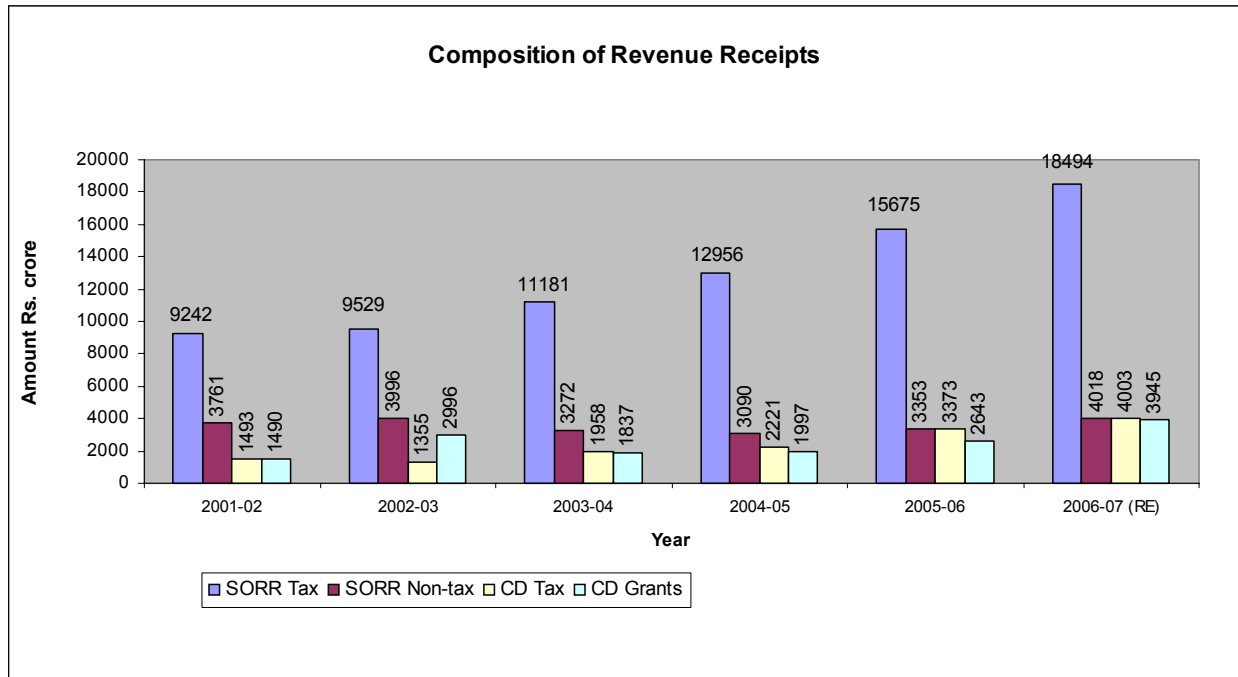
૩.૩ રાજ્યોની મહેસૂલી પ્રપ્તિ તેની પોતાની મહેસૂલી પ્રાપ્તિ અને કેન્દ્રીય આવકનો સમાવેશ થાય છે. નાણાપંચની સૂચનાનુસાર કેન્દ્રીય વેરાની સુપ્રદગી (devolution) કરવામાં આવે છે. બારમા નાણા પંચે અગિયારમા નાણા પંચની સરખામણીમાં, કેન્દ્રીય કરવેરાની સુપ્રદગીમાં ૨.૮૨૧ ટકાની સામે ૩.૫૬૮ ટકા અને વહેંચણીપાત્ર સેવા વેરાની બાબતમાં ૨.૮૫૮ ટકાની સામે ૩.૬૧૬ ટકાના દરે રકમ ફાળવેલ છે. લગભગ ૨૦ થી ૨૫ ટકા જેટલી મહેસૂલી આવક કેન્દ્ર પાસેથી આવે છે (કોષ્ટક ૩.૨)

કોષ્ટક -૩.૨
મહેસુલી આવકના ઘટકો

(રૂ. કરોડમાં)

વર્ષ	રાજ્યની પોતાની મહેસુલી પ્રાપ્તિ				કેન્દ્ર તરફથી મળતી આવક				કુલ મહેસુલમાં રાજ્યની પોતાની આવકનું પ્રમાણ (ટકા)
	કર	વાર્ષિક વૃદ્ધિદર	બિન-કર	વાર્ષિક વૃદ્ધિદર	વેરો	વાર્ષિક વૃદ્ધિદર	અનુદાન	વાર્ષિક વૃદ્ધિદર	
૨૦૦૧-૦૨	૮૨૪૨	(ટકા)	૩૭૬૧	(ટકા)	૧૪૮૩	(ટકા)	૧૪૮૦	(ટકા)	૮૧.૩૪
૨૦૦૨-૦૩	૮૫૨૮	૩.૧૦	૩૮૮૬	૬.૨૪	૧૩૫૫	૮.૨૪	૨૮૮૬	૧.૦૭	૭૫.૬૬
૨૦૦૩-૦૪	૧૧૧૮૧	૧૦.૦૦	૩૨૭૨	-૬.૭૨	૧૮૫૮	૧૪.૫૧	૧૮૩૭	૧૧.૦૩	૭૯.૨૧
૨૦૦૪-૦૫	૧૨૮૫૬	૧૧.૮૧	૩૦૮૦	-૬.૩૪	૨૨૨૧	૧૪.૧૫	૧૮૮૭	૧૦.૨૫	૭૯.૧૮
૨૦૦૫-૦૬	૧૫૬૮૮	૧૪.૧૬	૩૩૫૩	-૨.૮૨	૩૩૭૩	૨૨.૬૦	૨૬૪૩	૧૫.૪૦	૭૬.૦૦
૨૦૦૬-૦૭ (સુધારેલા અંદાજો)	૧૮૪૮૪	૧૪.૮૦	૪૦૧૮	૧.૩૩	૪૦૦૩	૨૧.૮૦	૩૮૪૫	૨૧.૪૯	૭૪.૨૫

સ્રોત : સંબંધિત વર્ષોના વિત્તિય હિસાબો.

૩.૪ ચાલુ વર્ષ દરમિયાન રાજ્યની વેરાની આવકમાં સારી બોયન્સી (Buoyancy) જોવા મળેલ છે. ૨૦૦૬-૦૭ સુધીમાં રાજ્યની વેરા આવકમાં વાર્ષિક ૧૫.૬ ટકાના દરે વધારો થયો છે. ૨૦૦૧-૦૨ થી ૨૦૦૬-૦૭ ના સમયગાળા દરમિયાન રાજ્યના એકંદર ઘરગથ્થુ ઉત્પાદનના સંદર્ભે રાજ્યની વેરા આવકમાં ૧.૦૮ ટકાની બોયન્સી છે.

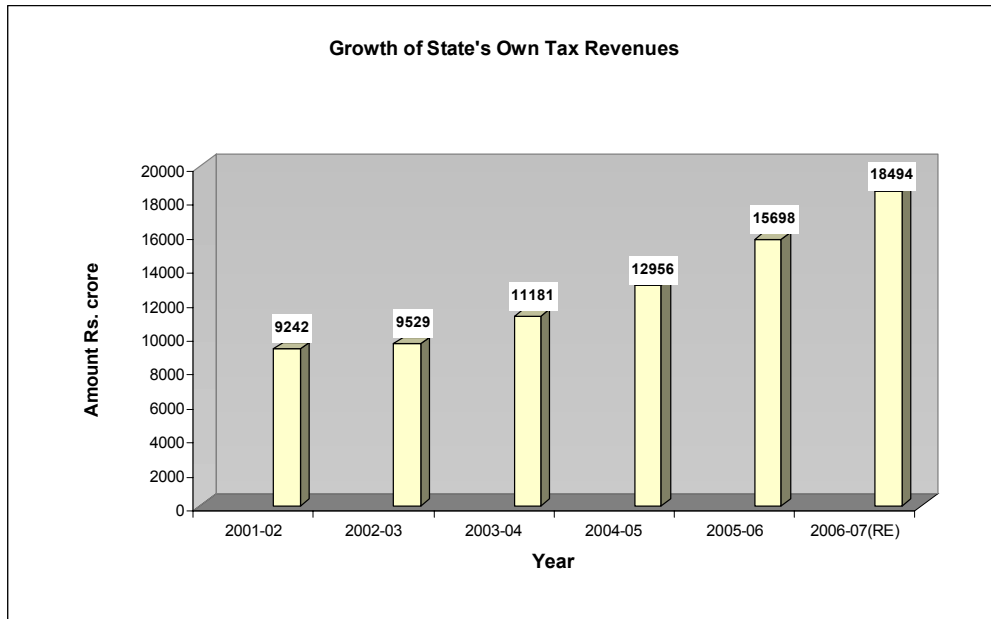
૩.૫ નીચેના કોષ્ટક -૩.૩ માં દર્શાવ્યા મુજબ રાજ્યની વેરા આવકના દરમાં ભારે વધારો થતો રહ્યો છે.

કોષ્ટક-૩.૩
રાજ્યની પોતાની કર આવકમાં વૃદ્ધિ

(રૂ. કરોડમાં)

રાજ્યની પોતાની કર આવક	૨૦૦૧-૦૨	૨૦૦૨-૦૩	૨૦૦૩-૦૪	૨૦૦૪-૦૫	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૬-૦૭ (સુધારેલા અંદાજો)	વૃદ્ધિ દર (ટકા)
વ્યવસાય વેરો	૯૩	૯૬	૯૮	૧૩૨	૧૧૮	૧૬૦	૧૧.૫
જમીન મહેસુલ	૮૭	૮૫	૧૨૭	૨૩૫	૩૮૦	૩૦૦	૨૮.૦
સ્ટેમ્પ અને નોંધણી	૫૩૮	૬૫૦	૮૨૫	૯૬૩	૧૧૫૩	૧૩૦૦	૧૮.૩
રાજ્ય આબકારી	૪૭	૪૭	૪૬	૪૭	૪૮	૫૮	૪.૬
વેચાણ વેરા/ મુલ્ય વર્ધિત વેરો (વેટ)	૫૮૫૭	૬૨૫૨	૭૧૭૦	૮૩૦૮	૧૦૫૬૨	૧૩૦૦૦	૧૭.૩
મોટર વાહન વેરો	૬૭૭	૮૦૮	૯૩૬	૧૦૬૧	૧૧૫૪	૧૨૦૦	૧૨.૧
સામાન અને ઉતાડૂઓ પરના વેરા	૯૯	૧૧	૧૭૨	૧૬૦	૧૫૭	૨૦૮	૧૬.૦
વિદ્યુત શુલ્ક	૧૬૫૭	૧૩૮૪	૧૫૮૨	૧૮૨૮	૧૮૦૦	૨૦૦૦	૩.૮
મનોરંજન વેરો	૬૫	૪૦	૪૧	૫૧	૪૪	૬૬	૦.૩
અન્ય વેરા	૧૨૧	૧૪૬	૧૭૩	૧૬૮	૧૮૧	૨૦૧	૧૦.૭
સરકારની પોતાની કર આવક	૯૨૪૨	૯૫૨૮	૧૧૧૮૧	૧૨૮૫૬	૧૫૬૮૮	૧૮૪૮૪	૧૪.૮

સ્ત્રોત : સંબંધિત વર્ષોના વિત્તિય હિસાબો

૩.૬ રાજ્યની પોતાની વેરાની આવકમાં વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭માં મૂલ્યવર્ધિતવેરાનો હિસ્સો તેના પોતાની આવકના ૭૦.૨૯ ટકા જેટલો સૌથી વધુ રહ્યો છે. વેચાણવેરો, હવે મૂલ્યવર્ધિત વેરો (વેટ) ની ૨૦૦૧-૦૨ થી ૨૦૦૪-૦૫ સુધીના વર્ષથી ૧૭.૩૦ ટકાના વૃદ્ધિ દરે સ્થિર પણે વધારો નોંધાયો છે. વર્ષ ૨૦૦૧-૦૨ થી ૨૦૦૪-૦૫ ના સમયગાળા દરમ્યાન જમીન મહેસુલમાં ૩.૪૪ ગણો વધારો થયો છે. વર્ષ ૨૦૦૧-૦૨ થી ૨૦૦૬-૦૭ દરમિયાન સ્ટેમ્પ અને નોંધણી તેમજ મોટરવાહન વેરામાંથી પણ સારીએવી આવક થઈ છે.

૩.૭ ૨૦૦૦-૨૦૦૧ ના વર્ષથી રાજ્ય સરકારે વિવિધ વેરાની બાબતમાં સંખ્યાબંધ સુયોજન પગલાં હાથ ધર્યાં છે.

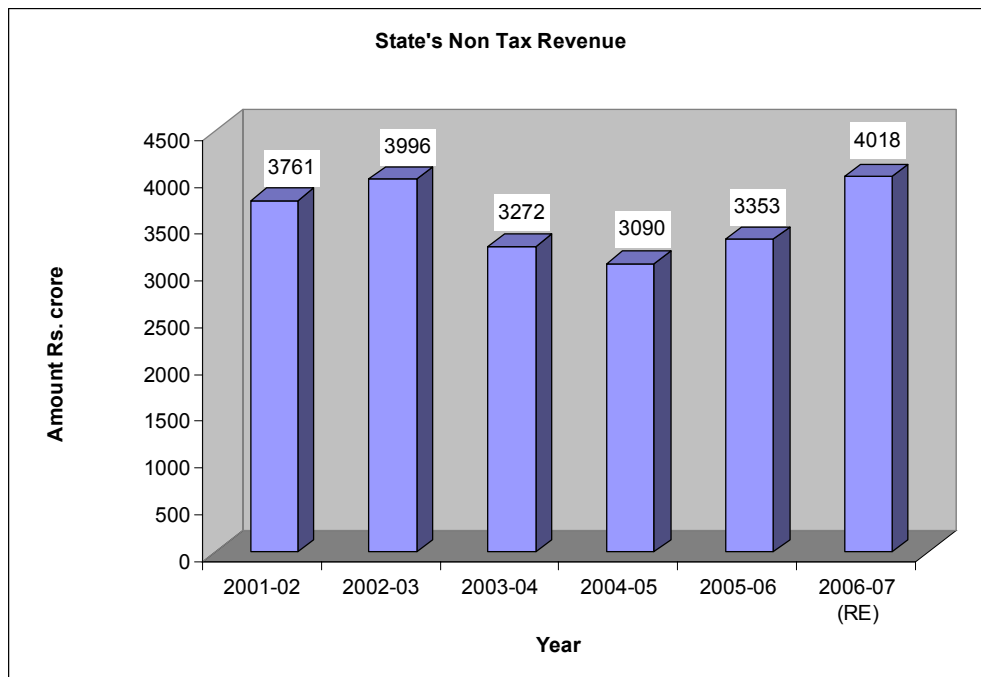
રાજ્યની બિન-કર આવક

કોષ્ટક - ૩.૪ રાજ્યની બિન-કર આવકના ઘટકો

(રૂ. કરોડમાં)

બિન-કર આવક	૨૦૦૧-૦૨	૨૦૦૨-૦૩	૨૦૦૩-૦૪	૨૦૦૪-૦૫	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૬-૦૭ (સુધારેલા અંદાજો)
વ્યાજની આવક સહિત રાજવિત્તીય સેવાઓ	૧૬૨૨	૧૭૨૭	૯૨૭	૫૦૬	૨૭૧	૨૫૦
સામાન્ય સેવાઓ	૭૯૬	૫૬૨	૨૯૮	૪૦૭	૪૦૬	૭૪૦
સામાજિક સેવાઓ	૨૬૪	૨૪૨	૧૯૫	૧૮૨	૨૩૫	૨૩૪
આર્થિક સેવાઓ	૧૦૭૯	૧૪૬૪	૧૮૫૨	૧૯૯૬	૨૪૪૧	૨૭૯૪
બિન-કર આવક	૩૭૬૧	૩૯૯૬	૩૨૭૨	૩૦૯૦	૩૩૫૩	૪૦૧૮

સ્ત્રોત : સંબંધિત વર્ષોના વિત્તિય હિસાબો

૩.૮ રાજ્યોની બિન-કર આવકમાં વર્ષ ૨૦૦૧-૦૨ માં રૂ. ૩૭૬૦.૮૪ કરોડથી વધીને વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ માં રૂ. ૪૦૧૮.૧૩ થઈ છે અને આ મુખ્યત્વે કુડ ઓઈલની રોયલ્ટીની આવકને કારણે હતી. બિનલોહ ખાણકામમાંથી થતી આવક મુખ્યત્વે રોયલ્ટીની આવકમાં છે. જે સૌથી મોટા હિસ્સા તરીકે કુડના આંતરરાષ્ટ્રીય ભાવના કારણે છે.

૩.૯ ઉપભોગતા ખર્ચમાં સુયોજિત ફેરફાર કરવા માટે રાજ્યે વિવિધ પગલાં લીધાં છે.

ખર્ચ :

૩.૧૦ સરકારી ખર્ચ એ એક એવું સાધન છે જેના મારફત સરકાર રાજ્યના વિકાસ માટેના સામાજિક અને ભૌતિક માળખાકિય સેવાઓ પૂરી પાડે છે. આમ, અર્થતંત્રની વૃદ્ધિના વેગને ગતિશીલ બનાવવામાં સરકારી ખર્ચની અસરકારકતાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે સરકારી ખર્ચનું કદ, પતાવટ અને ઉત્પાદકતા મહત્વની પારમિતિઓ છે. સરકારી ખર્ચનું પાયાનું વર્ગીકરણ આયોજન અને આયોજન બહાર છે.

૩.૧૧ આયોજન ખર્ચમાં કોઠા ૩.૫ માં દર્શાવ્યા મુજબ ૨૦૦૧-૨૦૦૨ થી ૨૦૦૬-૨૦૦૭ ના સમયગાળામાં ૩૨.૨૫ ટકાનો વાર્ષિક વૃદ્ધિ દરે વધારો થયો છે. એ જ સમયગાળા દરમિયાન આયોજન બહારના ખર્ચમાં ૮.૯૮ ટકાનો ઘટાડો થયો છે.

કોષ્ટક-૩.૫ આયોજન અને આયોજન બહારનું ખર્ચ

(રૂ. કરોડમાં)

વર્ષ	એન.બી.આર સહીતનું આયોજન	વૃદ્ધિ (ટકા)	આયોજન બહાર	વૃદ્ધિ (ટકા)	એન.બી.આર	એન.બી.આર સહીતનું કુલ ખર્ચ	કુલ ખર્ચના આયોજનના ટકા
૨૦૦૧-૦૨	૩૪૬૧		૩૯૭૫૩		૯૨૦	૪૪૧૩૪	૭.૮૪
૨૦૦૨-૦૩	૪૪૫૧	૨૮.૬૦	૩૭૭૪૨	-૫.૦૫	૯૨૦	૪૩૧૧૩	૧૦.૩૨
૨૦૦૩-૦૪	૬૮૦૮	૪૦.૨૫	૩૩૩૨૯	-૮.૪૪	૮૭૦	૪૧૦૦૭	૧૬.૬૦
૨૦૦૪-૦૫	૮૪૨૧	૩૪.૫૦	૨૯૬૦૮	-૯.૩૫	૧૦૬૯	૩૯૦૯૮	૨૧.૫૪
૨૦૦૫-૦૬	૧૧૧૧૩	૩૩.૮૬	૨૩૧૪૪	-૧૨.૬૪	૧૦૨૯	૩૫૨૮૬	૩૧.૪૯
૨૦૦૬-૦૭ (સુ.અં.)	૧૪૦૦૪	૩૨.૨૬	૨૪૮૩૫	-૮.૯૬	૧૦૨૯	૩૯૮૬૭	૩૫.૧૪

સ્ત્રોત : સંબંધિત વર્ષોના વિત્તિય હિસાબો.

૩.૧૨ સરકારી ખર્ચનું વધુ યોગ્ય વર્ગીકરણ એ મૂડી અને મહેસુલી ખર્ચ છે. મૂડી ખર્ચનું સ્તર સરકારી રોકાણનું સ્તર દર્શાવે છે. જે ફક્ત સરકારી અસ્કયામતો જ ઉભી નથી કરતું પરંતુ ખાનગી રોકાણને પણ ગતિશીલ બનાવે છે. મહેસુલી ખર્ચમાં ઘટાડો કરવો અને મૂડીખર્ચમાં વધારો કરવો મહત્વનો છે.

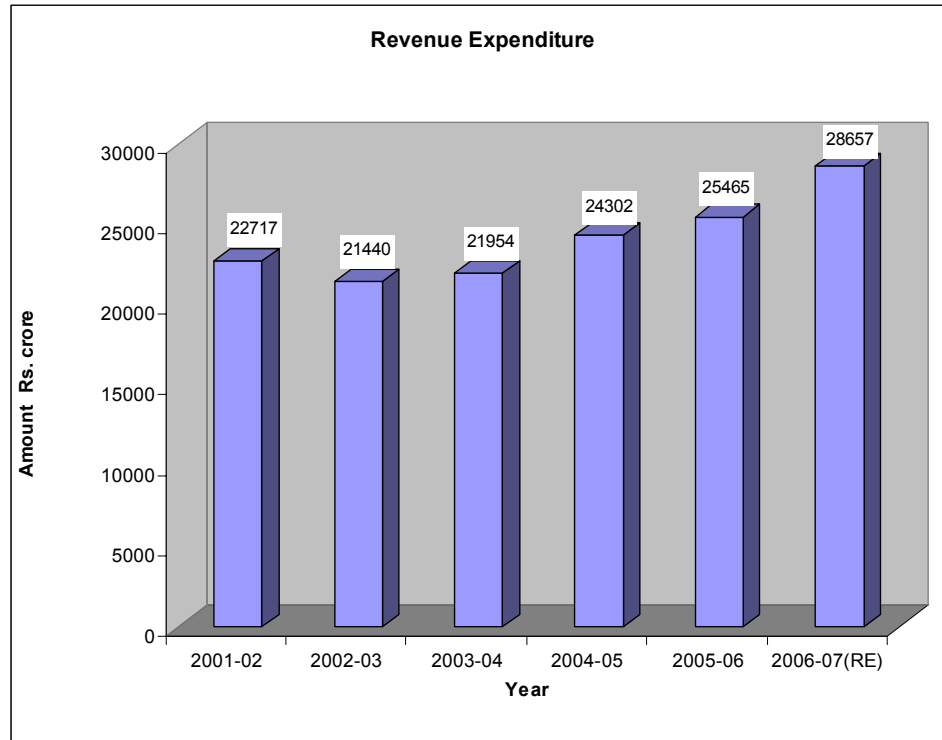
કોષ્ટક-૩.૬
મહેસૂલી ખર્ચ

વર્ષ	મહેસૂલી ખર્ચ (રૂ. કરોડમાં)	વાર્ષિક વધારો (%)
૨૦૦૧-૦૨	૨૨૭૧૭	
૨૦૦૨-૦૩	૨૧૪૪૦	-૫.૬૨
૨૦૦૩-૦૪	૨૧૮૫૪	-૧.૬૮
૨૦૦૪-૦૫	૨૪૩૦૨	૨.૨૭
૨૦૦૫-૦૬	૨૫૪૬૫	૨.૮૮
૨૦૦૬-૦૭ (સુ.અં)	૨૮૬૫૭	૪.૭૫

સ્રોત : સંબંધિત વર્ષોના વિત્તિય હિસાબો

૨૦૦૧-૦૨ થી ૨૦૦૬-૦૭ ના સમયગાળામાં મહેસૂલી ખર્ચનો વાર્ષિક વૃદ્ધિ દર ૪.૭૫ ટકા હતો, મહેસૂલી આવકનો વાર્ષિક વૃદ્ધિ દર ૧૩.૬૬ ટકા હતો.

૩.૧૩ મહેસૂલી ખર્ચ એક એવું ક્ષેત્ર છે જ્યાં, રાજ્ય સરકાર તેનું ધ્યાન કેન્દ્રીત કરી રહી છે. પગાર, પેન્શન, વ્યાજ ચુકવણી અને સહાયકી મહેસૂલી ખર્ચના મુખ્ય ઘટકો છે.

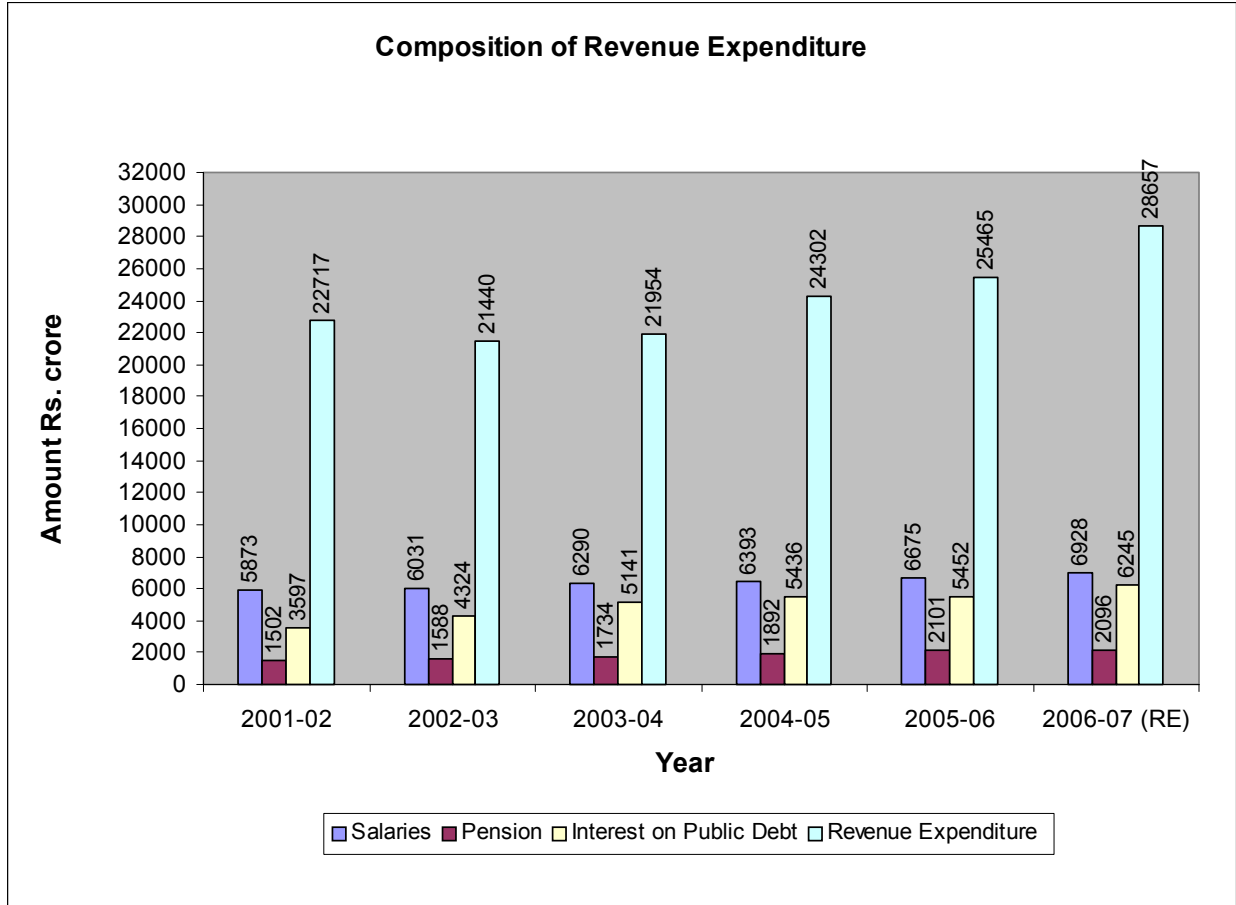

કોષ્ટક-૩.૭
મહેસુલી ખર્ચના ઘટકો

(રૂ. કરોડમાં)

વિગત	૨૦૦૧-૦૨	૨૦૦૨-૦૩	૨૦૦૩-૦૪	૨૦૦૪-૦૫	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૬-૦૭ (સુ.અં)	વાર્ષિક વૃદ્ધિ (%)
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
મહેસૂલી ખર્ચ પૈકી	૨૨૭૧૭	૨૧૪૪૦	૨૧૯૫૪	૨૪૩૦૨	૨૫૪૬૫	૨૮૬૫૭	૪.૭૫
પગાર	૫૮૭૩	૬૦૩૧	૬૨૯૦	૬૩૯૩	૬૬૭૫	૬૯૨૮	૩.૩૬
પેન્શન	૧૫૦૨	૧૫૮૮	૧૭૩૪	૧૮૯૨	૨૧૦૧	૨૦૯૬	૬.૮૯
જાહેર દેવા અંગે વ્યાજ	૩૫૯૭	૪૩૨૪	૫૧૪૧	૫૪૩૬	૫૪૫૨	૬૨૪૨	૧૧.૬૬

સ્રોત : સંબંધિત વર્ષોના વિત્તિય હિસાબો

૩.૧૪ સહાયકીયો.

ટેબલ ૩.૮

(રૂ. કરોડમાં)

વિગતો	૨૦૦૧-૦૨	૨૦૦૨-૦૩	૨૦૦૩-૦૪	૨૦૦૪-૦૫	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૬-૦૭ (સુ.અં)
સહાયકીઓ પૈકી	૪૧૫૫	૨૮૭૮	૩૩૧૬	૩૩૩૬	૩૨૨૨	૩૦૦૪
ઉર્જા	૩૫૩૬	૨૧૭૭	૨૪૬૧	૨૦૫૬	૧૭૨૮	૧૭૪૭
પરિવહન	૧૩૦	૧૪૩	૧૮૦	૩૧૦	૩૫૮	૩૫૬
કૃષિ અને સહકાર	૩૪૮	૭૬	૧૪૦	૨૩૮	૪૩૮	૧૫૮
અન્ન અને નાગરિક પુરવઠો	૮૨	૧૦૭	૧૭૧	૧૮૩	૧૪૬	૧૨૫

સ્ત્રોત : સંબંધિત વર્ષોના વિત્તિય હિસાબો.

જાહેર દેવું

૩.૧૫ વધી રહેલા જાહેર દેવા થી ફક્ત સુવાહ્યતા જ નહિં પરંતુ ઔચિત્યતાનો પ્રશ્ન પણ ઉભો થાય છે. ૩૧ મી માર્ચ, ૨૦૦૬ નારોજ રાજ્યનું જાહેર દેવું અંદાજે કુલ રૂ. ૬૬૮૨૫.૮૩ કરોડ થાય છે. જે એકંદર ઘરગથ્થુ ઉત્પાદનના ૩૦.૮૮ ટકા થાય છે. કુલ જાહેર દેવાના ઘટકો અંગેની વિગત નીચે કોષ્ટક-૩.૯ માં દર્શાવી છે.

કોષ્ટક: ૩.૯
જાહેર દેવા ઘટકો

(રૂ. કરોડમાં)

સ્ત્રોત / વર્ષ	૩૧મી માર્ચ ૨૦૦૪ના રોજ મુજબ (હિસાબ)	કુલના ટકા	૩૧મી માર્ચ ૨૦૦૫ના રોજ મુજબ (હિસાબ)	કુલના ટકા	૩૧મી માર્ચ ૨૦૦૬ના રોજ મુજબ (હિસાબ)	કુલના ટકા
બજાર લોન	૧૨૪૭૫	૨૫.૦૦	૧૪૨૮૬	૨૪.૮૪	૧૪૬૩૨	૨૧.૮૬
કેન્દ્ર	૧૪૨૨૩	૨૮.૫૧	૧૧૪૧૪	૧૯.૮૫	૧૧૫૨૩	૧૭.૨૨
નાણાકીય સંસ્થાઓ	૧૮૧૩	૩.૬૩	૧૬૪૮	૨૮.૬૬	૨૨૭૮	૩.૪૦
નાની બચત	૨૧૩૭૫	૪૨.૮૫	૩૦૧૬૨	૫૨.૪૫	૩૮૪૮૨	૫૭.૫૨
સરવાળો	૪૯૮૮૬	૧૦૦	૫૭૫૧૦	૧૦૦	૬૬૮૨૬	૧૦૦

સ્ત્રોત : નાણાં વિભાગ

જાહેર દેવાના ઘટકોમાં પરિવર્તન આવ્યું જેમાં કેન્દ્ર સરકાર લોનનું પ્રમાણ ૩૧-૩-૨૦૦૪ ના ૨૮.૫૨ ટકાથી ધટીને ૩૧-૩-૨૦૦૬ નારોજ કુલ જાહેર દેવાના ૧૭.૫૨ ટકા જેટલું થયું છે. ધ્યાનાકર્ષક પરિવર્તન નાની બચત લોનના પ્રમાણમાં છે. જે ૩૧-૩-૨૦૦૪ ના રોજ ૪૨.૮૫ ટકા હતું તે ૩૧-૩-૨૦૦૬ના રોજ કુલ જાહેર દેવાના ૫૭.૫૨ ટકા બન્યું છે.

૩.૧૬ બારમા નાણાંપંચે ભલામણ કરી છે કે રાજ્ય, જણાવેલ રાજ્યવિત્તીય કામગીરીની શરતો પૂરી કરે તો ૩૧-૩-૨૦૦૪ સુધીમાં કરાર કરેલ અને ૩૧-૩-૨૦૦૫ સુધીમાં બાકી રહેલ કેન્દ્રીય લોનોનું એકત્રિકરણ કરવામાં આવશે અને ૨૦ વર્ષની નવી મુદત માટે તે પુનઃનિયત કરવામાં આવશે, જેના પરિણામે ૭.૫ ટકાના વ્યાજ દરે ૨૦ સરખા હપ્તામાં પુનઃ ચુકવણી કરવાની રહેશે. તા. ૩૧-૩-૦૪ સુધી કરાર કરેલ અને માર્ચ ૩૧, ૨૦૦૫ સુધીમાં બાકી રહેલ કેન્દ્ર સરકારની લોન ૮૪૩૭.૩૩ કરોડ થઈ હતી. બારમા નાણાંપંચે રજૂ કરેલ રાજ્યવિત્તીય કામગીરીની શરતો રાજ્ય સરકારે પરીપૂર્ણ કરી હોવાને કારણે, ભારત સરકારે રૂ. ૮૪૩૭.૩૩ કરોડની લોન પુનઃનિયત કરી છે. દેવા પરત ચુકવણી અને વ્યાજ ચૂકવણીનો સમયગાળો પુનઃ નિયત કર્યો હોવાને કારણે થયેલ કુલ બચત પાંચ વર્ષ (૨૦૦૫-૨૦૧૦) ના સમયગાળામાં અંદાજે રૂ. ૨૨૦૮.૩૫ કરોડ થઈ છે.

૩.૧૭ રાજ્યે માર્ચ ૨૦૦૫ માં ગુજરાત રાજ્યવિત્તીય જવાબદારી અધિનિયમ ૨૦૦૫ ઘડ્યો અને તે ૧લી મે, ૨૦૦૫ થી અમલમાં આવ્યો. બીજી બાબતોની સાથે સાથે મુખ્ય તબક્કાઓ નીચે મુજબ છે.

- ૨૦૦૭-૦૮ સુધીમાં મહેસુલ ખાધ નાબૂદ કરવી.
- ૨૦૦૮-૦૯ સુધીમાં રાજ્યવિત્તીય ખાધને રાજ્યના અંદાજીત એકંદર ઘરગથ્થુ ઉત્પાદનના ૩ ટકાથી વધુ ન થાય તે રીતે ત્યાં સુધી ઘટાડવી.
- ૨૦૦૭-૦૮ સુધીમાં જાહેર દેવાને રાજ્યના એકંદર ઘરગથ્થુ ઉત્પાદનના ૩૦ ટકાના દરે નિયંત્રિત કરવું.
- ગુજરાત રાજ્ય બાંહેધરી અધિનિયમ ૧૯૬૩ માં જોગવાઈ કરેલ મર્યાદાની અંદર રહે તે રીતે બાકી બાંહેધરીઓ નિયંત્રિત કરવી.

૩.૧૮ અધિનિયમમાં દર્શાવેલ ઉદ્દેશોને સિધ્ધ કરવાના હેતુસર એક રાજ્યવિત્તીય સુધારા પથ તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે.

૩.૧૯ અધિનિયમમાં ૨૦૦૭-૦૮ સુધીમાં મહેસુલી ખાધ નાબૂદ કરવાનું નિયત કરવામાં આવ્યું છે જ્યારે રાજ્ય સરકાર તે પહેલાં જ ઉદ્દેશ સિધ્ધ કરી શકે. આમ છતાં રાજ્યવિત્તીય ખાધની શરતો - ૨૦૦૮-૦૯ સુધીમાં રાજ્યવિત્તીય ખાધ એકંદર ઘરગથ્થુ ઉત્પાદનના ૩ ટકાથી વધુ ન થાય તે રીતે ત્યાં સુધી ઘટાડવી - મૂડી ખર્ચના વધારામાં અંકુશ લાદી શકશે.

૩.૨૦ ગુજરાત માટે દેવાનો સરેરાશ ખર્ચ જે ૨૦૦૧-૦૨ માં ૧૨.૧૦ ટકા હતો તે વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭માં ધટીને ૯.૩૩ ટકા થવાની અપેક્ષા છે. આમ મુખ્યત્વે રાજ્ય સરકારે હાથ ધરેલ દેવા પુનઃગઠનના જુદાજુદા પગલાંને કારણે સિધ્ધ કરી શકાયું છે. ભારત સરકારની ૧૪.૫ ટકા વ્યાજદર ધરાવતી રૂ. ૧૭૪૪.૪૨ કરોડની લોન ૨૦૦૨-૦૩ માં ફેરબદલ કરવામાં આવી હતી. વર્ષ ૨૦૦૩-૦૪ માં રૂ. ૪૧૧૬.૫૯ કરોડની રકમ ૧૪.૫ ટકાથી ૧૩.૫ ટકાની મર્યાદામાં વ્યાજદર સાથે ફેરબદલ રાખવામાં આવી હતી, ૧૩.૫ ટકાથી ૧૨.૫ ટકાની મર્યાદામાં વ્યાજદર ધરાવતી રૂ. ૩૭૯૮.૮૮ કરોડની લોન ૨૦૦૪-૦૫ માં ફેરબદલ રાખવામાં આવી હતી.

દેવા માંડવાળ યોજના :

- ૩.૨૧ વ્યાજના ઘટાડેલા દર સાથે એકત્રિત અને પુનઃ નિયત કરીને સામાન્ય દેવા રાહત પૂરી પાડવા ઉપરાંત ૩૧-૩-૦૪ પહેલાં રાજ્યોને કેન્દ્રીય લોન મંજૂર કરવામાં આવી અને વણ ચુકવાયેલા દેવાં માટે ૩૧-૩-૦૫ સુધીની મર્યાદા મંજૂર કરવામાં આવી. રાજવિત્તીય કામગીરી પર આધારિત દેવા માંડવાળ માટે ડી.સી.આર.એફ. યોજના ઘડવામાં આવેલ છે. તે રાજ્યોની મહેસુલ ખાધના ઘટાડા સાથે જોડાયેલ છે. યોજના અન્વયે, એકત્રિકરણ અને પુનઃનિયત કર્યા પછી ૨૦૦૫-૦૬ થી ૨૦૦૮-૧૦ સુધીની કેન્દ્રીય લોન પરની બાકી ચુકવણીઓ માંડવાળ કરવાપાત્ર બનશે. માંડવાળ કરેલ ચુકવણીની રકમ વાસ્તવિક રકમ સાથે જોડવામાં આવશે, જેનાથી નાણાંપંચના ચુકાદાના સમયગાળા દરમ્યાન દરેક આગામી વર્ષે મહેસુલ ખાધ ઘટતી જશે.
- ૩.૨૨ રાજ્ય રાજવિત્તીય જવાબદારી અધિનિયમ, ૨૦૦૫ ઘડીને સામાન્ય દેવા રાહત માટે ઉચિત ઠરશે ત્યારે દેવા માંડવાળ યોજના અમલમાં મૂકાશે. બારમા નાણાંપંચે વધુમાં ભલામણ કરી છે કે માંડવાળનો લાભ, જો રાજ્ય રાજવિત્તીય ખાધને ૨૦૦૪-૦૫ ના સ્તરે સ્થગિત કરી શકશે તો જ મળી શકશે. રાજ્ય જો રાજવિત્તીય ઉદ્દેશોને સિધ્ધ કરશે તો ગુજરાત આગામી પાંચ વર્ષો (૨૦૦૫-૨૦૧૦) સુધીમાં રૂા. ૨૨૦૩.૩૭ કરોડનું દેવું માંડવાળ કરવાનો લાભ મેળવી શકશે.
- ૩.૨૩ ૨૦૦૪-૦૫ માં રાજ્યની મહેસુલી ખાધ રૂા.૪૦૩૭ કરોડ હતી તેની સરખામણી ૨૦૦૫-૦૬ માં રાજ્યની મહેસુલી ખાધ ઘટીને રૂા.૩૮૮ કરોડ જેટલી થઈ હતી. દેવું માફ કરવું એફ ની ૧૨ મા નાણા પંચની ફોર્મ્યુલાને આધારે (એફ x અગાઉના વર્ષ કરતાં મહેસુલી ખાધમાં ઘટાડો થયો છે.) (જ્યાં એફ= ૦.૫૧) (એકત્રિત લોની કરાયેલ મહત્તમ વાર્ષિક ભરપાઈને આધિન ભારત સરકારના તા.૨૧ મી એપ્રિલ-૨૦૦૬ ના એમઓએફ પત્ર નં.૨(૭) ડીસીઆરએફ-એફઆરયુ-જીયુજે-૨૦૦૫ અન્વયે રૂા.૩૧૫.૮૮ કરોડનું રાજ્યનું દેવું માફ કરવામાં આવ્યું. વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ ના મહેસુલી ખાધમાં ઘટાડો ચાલુ છે અને તેથી ૨૦૦૬-૦૭ ના વર્ષમાં રાજ્યનું રૂા.૪૭૨ કરોડનું દેવું માફીને પાત્ર બનશે.

ફોર્મ - ક-૧

(જુઓ નિયમ - ૪)

મધ્યમ મુદતીય રાજવિત્તીય નીતિ વિષયક નિવેદન

ક. રાજવિત્તીય નિર્દેશકો - પરિવર્તનશીલ લક્ષ્યાંકો.

બાબત	આગલુ વર્ષ બરેબર		ચાલુ વર્ષના બજેટ અં દાજો	ચાલુ વર્ષના સુધારેલ અંદાજો	આગામી વર્ષના બજેટ અંદાજો	પછીના બે વર્ષોનો લક્ષ્યાંક	
	વર્ષ -૧					વર્ષ +૧	વર્ષ +૨
	૨૦૦૪-૦૫	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૬-૦૭	૨૦૦૬-૦૭ સુ.અં.	૨૦૦૭-૦૮	૨૦૦૮-૦૯	૨૦૦૯-૧૦
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧ મહેસૂલી ખાધ (રૂ.કરોડમાં)	-૪૦૩૭	-૩૮૮૮	૬ પુરાંત	૧૮૦૩ પુરાંત	૧૬૫૧ પુરાંત	૨૨૦૦ પુરાંત	૨૨૦૦ પુરાંત
૨ રાજવિત્તીય ખાધ (રૂ.કરોડમાં)	-૮૬૮૧	-૬૨૭૦	-૬૮૮૦	-૬૧૬૫	-૫૮૮૪	-૬૨૦૦	-૬૨૦૦
૩ જાહેર દેવું	૫૭૫૧૦	૬૬૮૨૬	૭૩૮૦૬	૭૩૨૪૨	૭૮૨૩૬	૮૫૪૩૬	૮૧૬૩૬
૪ રાજ્યનું એકંદર ઘરઘથ્થુ ઉત્પાદન (રૂ.કરોડમાં)	૧૮૬૧૮૧ (કા)	૨૧૬૬૫૧ (અ.આ)	૨૪૫૪૨૨*	૨૪૫૪૨૨*	૨૭૮૦૧૪*	૩૧૪૮૩૪*	૩૫૬૭૫૮*
૫ રાજ્યના એકંદર ઘરઘથ્થુ ઉત્પાદનની ટકાવારી પ્રમાણે રાજવિત્તીય ખાધ	૪.૬૭	૨.૮૮	૨.૮૦	૨.૫૧	૨.૧૬	૧.૮૭	૧.૭૪
૬ રાજ્યના એકંદર ઘરઘથ્થુ ઉત્પાદન ની ટકાવારી પ્રમાણે જાહેર દેવું	૩૦.૮૮	૩૦.૮૮	૩૦.૦૭	૨૮.૮૪	૨૮.૫૦	૨૭.૧૩	૨૫.૬૮
૭ બાકી સરકારી બાંધધરી (રૂ. કરોડમાં)	૧૬૧૪૪	૧૪૦૭૮	૧૩૦૭૩	૧૩૦૭૩	૧૬૦૦૦**	૧૬૦૦૦**	૧૬૦૦૦**

સ્ત્રોત : સંબંધિત વર્ષોના નાણાકીય હિસાબો, અગીયારમી પંચવર્ષીય યોજનાના અંદાજો.

કા. = કામચલાઉ અંદાજ   અ.આ. = અગ્રીમ અંદાજ

*: અનુમાનીત રાજ્યનું કુલ ઘરઘથ્થુ ઉત્પાદન - ૧૩.૨૮% ના અંદાજીત વાર્ષિક વધારાને આધારે

** : નવી બાંધધરી અન્ય બાંધધરી ૨૬ થવાની જગ્યાએ આપવામાં આવશે અને તે કુલ રૂ.૧૬,૦૦૦/- ની મર્યાદામાં અપાશે.

*રાજ્યના એકંદરે ઘરઘથ્થુ ઉત્પાદનના અંદાજો ૧૩.૨૮% ના વૃદ્ધિદર પ્રમાણે ચાલુ ભાવો પ્રમાણે (૧૯૯૯-૨૦૦૦ શ્રેણી)

ખ. રાજવિત્તીય નિર્દેશકો અંગેની ધારણા :

- (૧) **મહેસૂલી આવક :-** મહેસૂલી આવક કર મહેસૂલ અને બિન કર મહેસૂલની બને છે. કર અને બિનકર મહેસૂલ એમ બંનેનો ભાગ કેન્દ્ર તરફથી આવે છે.
- (ક) **કર મહેસૂલ :-** કર મહેસૂલ રાજ્યની પોતાની કર મહેસૂલ અને કેન્દ્રીય કર સત્તાસોંપણીની બને છે. ૨૦૦૫-૦૬ના વર્ષ માટે કેન્દ્રીય કર સુપ્રદગીની (devolution) બારમા નાણા પંચના પ્રક્ષેપાતમાંથી લેવામાં આવી છે. ૨૦૦૫-૦૬ના વર્ષ (સુધારેલ અંદાજ) માટની રૂ. ૧૫૬૮૮ કરોડની રાજ્યની પોતાની કર મહેસૂલ, સંબંધિત કર વસૂલાત વિભાગની આકારણી પર આધારિત છે. પછીના વર્ષો માટે ૨૦૦૫-૦૬ (આધાર વર્ષ)ના અંદાજપત્ર અંદાજોમાંથી ૧૦.૧ ટકા લેખે વધશે તેવું ધારવામાં આવ્યું છે.
- (ખ) **બિન કર મહેસૂલ :-** બિનકર માં રાજ્યની માલિકીના બિન કર મહેસૂલ અને કેન્દ્રમાંથી મળતાં આયોજન અને આયોજન બહારના અનુદાનોનો સમાવેશ થાય છે. ૨૦૦૫-૨૦૦૬ના (સુધારેલ અંદાજ) વર્ષ માટેના રાજ્યની માલિકીના બિન કર મહેસૂલ, વિભાગીય પ્રાયલોના આધારે જોઈએ તો રૂ. ૩૩૫૩.૩૭ કરોડ થવાની સંભાવના છે. જે ૨૦૦૫-૦૬ને આધાર વર્ષ તરીકે લેતાં વધીને ૧ ટકા થવાનું અનુમાન છે. આયોજન હેઠળના અનુદાનો રૂ. ૨૪૯૧.૫૮ કરોડના ના અંદાજવામાં આવ્યા છે. જેમાં ૨૦૦૫-૦૬ના વર્ષને આધાર તરીકે લેતાં ૨.૪ ટકા જેટલા વધવાનો અંદાજ છે. આયોજન બહાર હેઠળના અનુદાનો ૨૦૦૫-૦૬ માં રૂ. ૮૫૦.૩૦ કરોડના અંદાજવામાં આવ્યા છે જેમાં અહેવાલમાં દર્શાવ્યા અનુસાર બારમા નાણા પંચના નિર્દિષ્ટ અનુદાનોનો સમાવેશ થાય છે.
- (૨) **મૂડી પ્રાપ્તિ :-** ગુજરાત રાજવિત્તીય જવાબદારીઓ અધિનિયમ, ૨૦૦૫માં વિચારાયા અનુસાર ૨૦૦૮-૦૯માં હાંસલ કરવાના વિત્તીય લક્ષ્યાંકને નજર સમક્ષ રાખીને એકંદરે દેવું તારવવામાં આવ્યું છે. રાજ્ય દેવાં એકત્રિકરણ અને રાહત સુવિધા યોજનાની શરતો પૂર્ણ કરતાં, દેવાં એકત્રિકરણ અને દેવા માંડવાળાના લાભને ધ્યાનમાં લેવાયા છે. આ સમયગાળા દરમિયાનની તમામ બાકી ચુકવણીઓને પણ હિસાબમાં લેવામાં આવી છે. નવી લોનોના પોર્ટફોલીયાને, વિવિધ સ્ત્રોતોમાંથી તેની ઉપલબ્ધતા અને વ્યાજના દરને ધ્યાને લઈને, તેની વર્ષવાર ગણતરી કરવામાં આવી છે.
- (ક) **કેન્દ્રમાંથી વધારાની કેન્દ્રીય સહાયકી તરીકે લોન અને પેશગીઓ :-** બારમા નાણા પંચની ભલામણના આધારે ભારત સરકારે, વિદેશ સહાયિત ચાલુ પરિયોજનાના કિસ્સા સિવાય, ૨૦૦૫-૦૬ના વર્ષથી આયોજન હેઠળ લોન આપવાનું બંધ કર્યું છે અને આમ ગત વર્ષ દરમિયાન ફક્ત વિદેશ સહાયિત ચાલુ પરિયોજના માટે જ કેન્દ્રમાંથી લોન અને પેશગીઓ મળી છે.
- (ખ) **એન.એસ.એસ.એફ.ને આપવામાં આવેલ ખાસ જામીનગીરી:-** હાલમાં, એન.એસ.એસ.એફ નાણા સહાયનો સૌથી મોંઘો સ્ત્રોત છે. કુલ દેવામાં એન.એસ.એસ.એફના ઘટકમાં વાર્ષિક ૬ ટકાના દરે વૃદ્ધિ જોવા મળે છે અને તા. ૩૧-૧૨-૨૦૦૬ના રોજ મુજબ બાકી દેવાના ૫૭.૫૨ ટકા ઘટક તેની હસ્તગત છે.
- (ગ) **મુક્ત બજારમાંથી લીધેલી લોન :-** ૨૦૦૬-૦૭ માં રાજ્ય સરકારે મુક્ત બજારમાંથી નાણાં ઉછીના લીધાં નથી.
- (ઘ) **લોન અને પેશગીઓની વસૂલાત:** ૨૦૦૫-૦૬ના સુધારેલા અંદાજ મુજબ રૂ.૪૬૬૪.૬૭ કરોડની લોન અને પેશગીઓની વસૂલાત બાકી છે. બાકીની લોન અને પેશગીઓ વસૂલાત ૨૦૦૬-૦૭ના બજેટ અંદાજ અનુસાર વાર્ષિક ૧૦ ટકાના વૃદ્ધિ દરે વધવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે. રાજવિત્તીય પુનઃગઠન કાર્યક્રમ મુજબ ૨૦૦૫-૦૬ અને ૨૦૦૬-૦૭ માં ગુજરાત ઉર્જા વિકાસ નિગમ લી. ની લોનના રાઈટ ઓફના કારણે વસૂલાત સામાન્ય કરતાં વધારે રહી હતી.

- (ચ) **નાણાકીય સંસ્થાઓમાંથી લીધેલી લોન :-** નાબાર્ડ, હુડકો, એલ.આઈ.સી. જેવી સંસ્થાઓ પાસેથી લીધેલ ઉછીના પરિયોજના આધારિત છે અને તે એકંદરે ઉછીના કાર્યક્રમના ભાગરૂપે છે. નાબાર્ડની સહાય પ્રમાણમાં ઓછો ખર્ચાળ સ્રોત હોઈ રાજ્ય આ ભંડોળોનો મહત્તમ ઉપયોગ કરવાનો પ્રયત્ન કરશે.
- (છ) **અન્ય પ્રાપ્તિ (ચોખ્ખી)-કર્મચારી વીમા, ભવિષ્ય નિધિ વગેરે :-** રાજ્યના એકત્રિત ભંડોળ સિવાય, જાહેર હિસાબમાંથી ઉછીના લેવાનો આ એક સંભવિત સ્રોત છે. તેનો ઉપયોગ છેલ્લા ઉપાય તરીકે તફાવત ભરપાઈ કરવા પુરતો કરવાનો છે. જ્યારે પણ, અન્ય સ્રોતોમાંથી ઉપલબ્ધ ઉછીના અને વિત્તીય ખાધની ગણતરીમાં મૂડી ખર્ચની જરૂરીયાત વચ્ચે તફાવત પડે ત્યારે જાહેર હિસાબમાંથી લોનનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. જો કે, ૨૦૦૫-૦૬ના વર્ષ બાદ આ પ્રાપ્તિઓ શૂન્ય થવાનો અંદાજ છે.
- (૩) **કુલ ખર્ચ :-** કુલ ખર્ચને મહેસૂલ અને મૂડી હિસાબ ખાતે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે. મહેસૂલ હિસાબમાં આયોજન અને આયોજન બહાર હેઠળના ખર્ચનો સમાવેશ થાય છે. આયોજન હેઠળનું મહેસૂલી ખર્ચમાં ૨૦૦૫-૦૬ પછીના વર્ષે ૭ ટકાના દરે વૃદ્ધિ થવાની સંભાવના છે. આયોજન બહાર હેઠળના ખર્ચમાં ૪.૮૫ ટકાના દરે વૃદ્ધિ થવાની સંભાવના છે. આ પ્રક્ષેપણોમાં ડી.સી.આર.એફ. યોજના હેઠળ વ્યાજમાં રાહતનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- (ક) **મહેસૂલ હિસાબ :-** મહેસૂલ હિસાબમાં મુખ્યત્વે પગાર, પેન્શન, વ્યાજની ચુકવણી અને સહાયકીઓનો સમાવેશ થાય છે.
- ૧.વ્યાજની ચુકવણી :-** ૨૦૦૪-૨૦૦૫ના વર્ષ માટે ઉછીનું સરેરાશ ખર્ચ ૧૦.૨ ટકા હતું અને આ ૨૦૦૫-૦૬માં આ ખર્ચ ઘટીને ૯.૩૩ ટકા થવાનો અંદાજ છે. પ્રક્ષેપણ માટે પણ આનો જ આધાર લેવામાં આવ્યો છે.
- ૨.મુખ્ય સહાયકીઓ :-** સામાન્ય સહાયકીઓ માટેનો વૃદ્ધિ દર નહિવત અંદાજવામાં આવ્યો છે. વીજળી સહાયકી જી.યુ.વી.એન.એલ.ના નાણાકીય પુર્નગઠન કાર્યક્રમની સૈધ્ધાંતિક મંજૂરી આધારિત છે અને તે વાસ્તવિક છે.
- ૩.પગાર :-** ૨૦૦૬-૦૭ પછીના વર્ષે પગારમાં ૩.૮-૪ ટકાના દરે વધારાનો અંદાજ છે.
- ૪.પેન્શન :-** ૨૦૦૫-૦૬ના વર્ષ પછી પેન્શનમાં ૯ ટકાના દરે વધારો થવાનો અંદાજ છે.
- (ખ) મૂડી હિસાબ :-**
- ૧. મૂડી ખર્ચ જોગવાઈ :-** મૂડી ખર્ચ જોગવામાં વાર્ષિક ૮ થી ૧૦ ટકાના દરે વૃદ્ધિ થવાનો અંદાજ છે.
- ૨. લોન અને પેશગીઓની ફાળવણી :-** ૨૦૦૫-૦૬ના વર્ષ પછી તેમાં ૧૦ ટકાના દરે વૃદ્ધિ થવાનો અંદાજ છે.
- (૪) **એકંદર ઘરગથ્થુ ઉત્પાદનમાં વૃદ્ધિ :-** રાજ્ય નાણા તંત્રમાં જી.એસ.ડી.પી. મહત્વનું આર્થિક પરિબળ છે. તે રાજ્યની કર ક્ષમતા નક્કી કરે છે અને એ રીતે તે અંદાજપત્રનું કદ નક્કી કરે છે. સમય અને સ્થળના સંદર્ભમાં વિત્તીય કામગીરીની તુલનાત્મક આકારણી કરવા માટે તમામ વિત્તીય પારામિટર્સને જી.એસ.ડી.પી.ના પ્રમાણમાં રજુ કરવામાં આવે છે. ડી.સી.આર.એફ માર્ગદર્શિકામાં સૂચવાયું છે કે ૨૦૦૪-૦૫ના વર્ષને આધાર વર્ષ ગણવામાં આવે તો જી.એસ.ડી.પી.માં ૧૨.૮ ટકાના દરે વૃદ્ધિ થવાનો અંદાજ છે. ડી.સી.આર.એફ માર્ગદર્શિકામાં ૨૦૦૪-૦૫ના વર્ષનો સૂચવાયેલ જી.એસ.ડી.પી. રૂા. ૧૫૮૦૬૭ કરોડ છે. ૨૦૦૪-૦૫ના ઝડપી અંદાજ મુજબ, સામાન્ય દરે જી.એસ.ડી.પી. રૂા. ૧૮૬૧૮૧ કરોડ (૧૮૮૯ થી ૨૦૦૦ શ્રેણી) છે. આમ, આયોજન, અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાશાસ્ત્ર વિભાગે રજુ કરેલ ઝડપી અંદાજોમાંથી ૨૦૦૪-૦૫ના વર્ષ માટેનો જી.એસ.ડી.પી. સ્વીકારવાનો છે. ડી.સી.આર.એફ. એ રાજ્ય જી.એસ.ડી.પી. માટે ૧૨.૮ ટકાનો વૃદ્ધિ દર સૂચવ્યો છે જ્યારે મીડીયમ ટર્મ ફીસ્કલ પોલીસી સ્ટેટમેન્ટમાં ૨૦૦૪-૦૫ ના વર્ષ પછી ૨૦૦૫-૦૬ના વર્ષ દરમિયાન સામાન્ય દરે જી.એસ.ડી.પી.નો વૃદ્ધિ દર ૧૬.૩ ટકા સૂચવ્યો છે. (અર્થશાસ્ત્ર અને આંકડાશાસ્ત્ર નિયામકે રજુ કરેલ આગોતરો અંદાજ). ૧૯૯૯-૨૦૦૦ થી ૨૦૦૫-૦૬ના વર્ષના સમયગાળા દરમિયાન, ચાલુ દરે જી.એસ.ડી.પી.નો વાર્ષિક વૃદ્ધિ દર ૧૨.૦૦ ટકા (ટ્રેન્ડ લાઈનનો ઉપયોગ કરી ગણતરી કરતાં) અંદાજવામાં આવ્યો છે. આમ, બાકીના ચાર વર્ષો દરમિયાન ૧૩.૨૮ ટકા વૃદ્ધિદર અંદાજવો વ્યાજબી છે.

(ક) સુવાહતાની આકારણી/મુલ્યાંકન

- (૧) **આવક (પ્રાપ્તિ) અને ખર્ચ વચ્ચે સંતુલન અને મહેસૂલ આવક અને મહેસૂલ ખર્ચ વચ્ચે વિશેષ સંતુલન :** આ અધિનિયમમાં દર્શાવેલી મહેસૂલી ખાધ અને રાજવિત્તીય ખાધના લક્ષ્યાંકને પહોંચી વળવા માટે, સામાન્ય તથા કુલ મહેસૂલ ખર્ચ અને વિશેષતઃ મહેસૂલ ખર્ચ કરતાં વધુ ઝડપી દરે મહેસૂલની આવક વધે તે જરૂરી છે. ગુજરાત રાજ્ય વિકાસ પરિયોજના (જી.એસ.ડી.પી.)ને વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭માં કુલ મહેસૂલની આવકનું પ્રમાણ ૧૨.૫૫ ટકા છે અને વર્ષ ૨૦૦૮-૧૦ સુધી એ પ્રમાણ જ રહે એવી અપેક્ષા છે. જેમાંથી ગુજરાત રાજ્ય વિકાસ પરિયોજના (જી.એસ.ડી.પી.)નું પોતાનું કરનું પ્રમાણ ૭.૨૪ ટકા છે. જે વર્ષાંતે ૭.૭ ટકા સુધી પહોંચશે. કર સિવાયની આવક વધારવા માટે વપરાશકાર ખર્ચની (નિયત) સમયાંતરે, તેની સુવાહતા જાળવી રાખવાના ખ્યાલ ધ્યાનમાં રાખી તેની સમીક્ષા કરવી જોઈશે. વિકાસના પ્રયત્નો ચાલુ રાખવા માટે આયોજન બહારના મહેસૂલ ખાતા અંગેનું ખર્ચ વાર્ષિક વિકાસમાં ૪.૯૫ ટકા સુધી સમાવિષ્ટ કરવું અને આયોજન હેઠળના મહેસૂલ ખર્ચને ૭ ટકા સુધી વધારવો જોઈશે. પગાર અને પેન્શન અંગેનું ખર્ચ મુખ્ય પારમિતિઓ છે. પગાર અંગેનું ખર્ચ ૩.૫ ટકાથી અને પેન્શન અંગેનું ખર્ચ ૯ ટકાથી વધારે વધવું ન જોઈએ. સહાયકીઓ વ્યાજબી સ્તરે રાખવી જોઈએ.
- (૨) **દેવું :** દેવા એકત્રીકરણ સવલતોમાં, વ્યાજ રાહત આપી છે. અને વધુ કરજે લીધેલ નાણા અંગે વ્યાજની ચૂકવણી માટે વધુ સાવધાની રાખવી જોઈશે. રાજવિત્તીય ખાધ જુમ્મેદારીઓ ઉછીના લીધેલાં નાણા દ્વારા મૂડી આવકની મર્યાદા નિયત કરવી પડશે.
- (૩) **આકસ્મિક જુમ્મેદારીઓ :** અધિનિયમ દ્વારા આકસ્મિક જુમ્મેદારીઓ નિયત મર્યાદામાં રાખવામાં આવશે.
- (૪) **ઉત્પાદક અસ્કયામતો ઊભી કરવા માટે બજાર કરજ સહિત મૂડી પ્રાપ્તિ (આવક) નો ઉપયોગ :** વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ માં રાજ્યએ અધિશેષ મહેસૂલ પ્રાપ્ત કરી છે તેથી, મેળવેલ મૂડીનો મોટો ભાગ સરકારે આપેલી પ્રાથમિકતા મુજબ સિંચાઈ, વીજળી, માર્ગ અને મકાનમાં મૂડીનિર્માણ માટે વાપરવામાં આવશે. આગામી અંદાજપત્રમાં સિંચાઈ, વિદ્યુત અને માર્ગ-પુલ અને પાણી પુરવઠા માટે આયોજન હેઠળની મૂડી ખર્ચ-જોગવાઈ અનુક્રમે રૂ. ૪૭૫૨ કરોડ, રૂ. ૬૧૨ કરોડ અને રૂ. ૧૪૭૬ કરોડ અને રૂ. ૧૨૨૦ કરોડ છે.
- (૫) **અંદાજિત વાર્ષિક પેન્શન જવાબદારીઓ** વીમાના આધારે ગણી કાઢવામાં આવી રહી છે. જો કે, સંક્રાંતિકાળ પેન્શન જવાબદારીઓ વર્ષોવર્ષ વૃદ્ધિ વલણ દર (એટલે કે જે માટેની આધાર-માહિતી ઉપલબ્ધ હોય તેવા છેલ્લાં ત્રણ વર્ષ દરમિયાન ખરેખર પેન્શન ચૂકવણીઓની વૃદ્ધિનો સરેરાશ દર)ના આધારે અંદાજવામાં આવશે. ૨૦૦૬-૦૭ માટેના તેમજ ૨૦૦૭-૦૮ પછીના બજેટ અંદાજ ૯ ટકા સરેરાશ વૃદ્ધિ દરે વિચારવામાં આવ્યા છે.

નમુનો ક-૨ (જુઓ નિયમ-૫)

રાજવિત્તીય નીતિવિષયક વ્યૂહરચનાને લગતું નિવેદન

૧. રાજવિત્તીય નીતિનું વિહંગાવલોકન:

સરકારના લાંબાગાળાના રાજવિત્તીય ઉદ્દેશોમાં સમગ્ર આર્થિક પ્રવૃત્તિઓમાંથી મહેસૂલી પુરાંત ઊભી કરવાનો સમાવેશ થાય છે, જેથી એ સીનિશ્ચિત કરી શકાય કે સરકારી આવક અને ખર્ચ વચ્ચે યોગ્ય કરવેરા અને ખર્ચ દ્વારા વ્યાપક સંતુલન ઊભું કરી શકાય અને જાહેર દેવું રાજ્યના એકંદર ઘરગથ્થુ ઉત્પાદનના ૩૦ ટકા કરતાં વધે નહીં. આ વ્યૂહરચનાનો ઉદ્દેશ મૂડીખર્ચમાં વધારો કરવાનો છે, જેથી સામાજિક અને આર્થિક આધાર માળખામાં વધુ મૂડીનું રોકાણ સુનિશ્ચિત કરી શકાય. રાજ્યની મહેસૂલી આવકમાં મહત્તમ વધારો કરવાની સાથે સાથે મહેસૂલી ખર્ચને નિયંત્રણમાં રાખીને જ આમ કરવું શક્ય બનશે. કરવેરાનો વ્યાપ વધારવા માટેના સરકારના પ્રયાસો ચાલુ છે અને તેથી મહેસૂલી આવકમાં વધારો થયો છે. સમાન ધોરણે અને વધુ કાર્યક્ષમ રીતે કરવેરા ઉઘરાવવાના ઉદ્દેશ સાથે, કરવેરાના માળખા હેઠળ મોટી સંખ્યામાં લોકોને આવરી લેવાની વ્યૂહરચનાથી આમ કરવું શક્ય બન્યું છે. ખર્ચની બાજુએ સરકાર મહેસૂલી ખર્ચમાં નિયંત્રણ રાખવામાં સફળ રહી છે.

૨. આગામી વર્ષ માટે રાજવિત્તીય નીતિ:

સરકાર, જાહેર દેવાના નભાવી ન શકાય એવા કોઈ પણ બોજાને નિવારીને તેની પ્રાથમિકતાઓ પૂરી થાય એવું સુનિશ્ચિત કરી શકાય એ રીતે ખર્ચ અને આવક વચ્ચે સુમેળ સાધીને સંગીન જાહેર નાણાં વ્યવસ્થા જાળવી રાખવાની દિશામાં તેની રાજવિત્તીય નીતિ ચાલુ રાખશે.

કરનીતિ:

૨.૧ કરવેરાની નીતિ રાજ્ય સરકારની વ્યૂહ રચના કોઈ નવા કરવેરા નાખ્યા વિના અને હાલના કરવેરાના દરમાં વધારો કર્યા વિના કરવેરાની આવકમાં વધારો કરવાની છે. રાજ્યનું કરમાળખું તર્કસંગત બનાવવું એ મહત્વની પ્રાથમિકતા રહી છે. કરવેરાના વ્યાપમાં વધારાનું, કરવેરા ભરવાની બાબતમાં અનુપાલનમાં સુધારો કરવાનું અને કર સંબંધી વહીવટી તંત્રને વધુ કાર્યક્ષમ અને યોગ્ય બનાવવાનું ધ્યેય રાખીને આગામી વર્ષે કરવેરામાં સુધારા કરવાનું ચાલુ રાખવામાં આવશે. આ પ્રક્રિયાને કારણે રાજ્યના એકંદર ઘરગથ્થુ ઉત્પાદનના પ્રમાણમાં વધુ કર પ્રાપ્ત થવાની અપેક્ષા છે. એપ્રિલ-૨૦૦૬ થી મૂલ્યવર્ધિત કર (વેટ)નો અમલ શરૂ થયા બાદ વેટ સંબંધી વહીવટી બાબતોના અમલીકરણના પ્રશ્નો તરફ વધુ ધ્યાન આપવામાં આવ્યું છે. જેથી કરદાતાઓને કરવેરા ભરવામાં સરળતા રહે. રીફીડંની કાર્યપધ્ધતિઓ સુવ્યવસ્થિત બનાવવામાં આવી છે. સ્ટેમ્પ ડ્યુટી અને ઇલેક્ટ્રીસિટી ડ્યુટીને તર્કસંગત બનાવવાના પ્રયત્નો ચાલુ રહેશે જેથી ઓછા અને મધ્યમ દરો સુનિશ્ચિત કરી શકાય. મોટર વાહન પરનો કર સર્કસંગત બનાવવામાં આવશે ઉપર જણાવેલ સરળીકરણ અને સુયોજનો સાથે સામાન્ય લોકોને લાભ થશે અને આર્થિક પ્રવૃત્તિઓને પણ જરૂરી વેગ મળશે અને પરિણામે કરવેરા ભરનાર વ્યક્તિઓની સંખ્યા વધશે અને કરવેરાની આવકમાં વધારો થશે.

૨.૨ ઉપભોક્તા ખર્ચ પર કર : રાજ્ય સરકાર શક્ય તેટલા પ્રમાણમાં ઉપભોક્તા ખર્ચ વસૂલ કરવાના પ્રયત્ન કરી રહી છે. સેવા વિતરણનાં કેટલાંક ક્ષેત્રોમાં ખર્ચની સંપૂર્ણ વસૂલાત શક્ય ન હોવાનું જણાયું છે. જો કે, કમસે કમ સંચાલન અને નિભાવ ખર્ચ તો શક્ય તેટલા પ્રમાણમાં વસૂલ કરવાના પ્રયત્નો ચાલુ રહેશે.

૨.૩ કરજ અને અન્ય જવાબદારીઓ : બજેટમાં (બજેટ પ્રવચનના ભાગ-ખ માં આપવામાં આવેલા કર-લાભને ગણતરીમાં લીધા વિના) વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮માં મહેસૂલ પુરાંતનો નિર્દેશ કર્યો હોવાથી કરજે લીધેલાં નાણાં પરની નિર્ભરતા ઓછી થશે, વિત્તીય ખાધ જે સ્તરે મર્યાદિત રાખવાનો લક્ષ્યાંક રાખવામાં આવ્યો છે તે જોતાં કરજ સીમિત

રહેશે. જેમાં બજારમાંથી નાણાંની પાકતી તારીખે ચુકવણી થઈ શકે તે માટે એકત્રિત દેવાડૂબત નિધિમાં વધારો કરવાનું ચાલુ રાખવામાં આવશે.

૨.૪ ખર્ચ નીતિ : રાજ્ય સરકારે આયોજન બહારના મહેસૂલ ખર્ચને અંકુશમાં રાખવા કેટલીક પહેલો કરી છે. આ ઉપાયોમાં ખાલી જગ્યાઓની નાબૂદી, ખાલી જગ્યાઓ ભરવાનું ટાળવા હાલના કર્મચારીવર્ગની પુનઃનિયુક્તિ, મોટાભાગે નિયત પગારના આધારે જરૂરી કર્મચારીઓની ભરતી, ૧-૪-૦૫ના રોજ કે તે પછી નોકરીમાં જોડાયેલા કર્મચારીઓ માટે નિર્ધારિત હિસ્સા પેન્શન યોજનાના અમલનો સમાવેશ થાય છે. આ માપદંડોના પરિણામે છેલ્લા ૪ વર્ષ દરમિયાન મહેસૂલ ખર્ચ, ખાસ કરીને આયોજના બહારના મહેસૂલ ખર્ચ નિયંત્રણમાં રહ્યું છે. રાજ્ય સરકાર મહેસૂલ ખર્ચની વૃદ્ધિને અંકુશમાં રાખવાના પ્રયત્નો ચાલુ રાખશે. ઉપરાંત, રાજ્ય સરકાર ખર્ચની ગુણવત્તા સુધારવાના પ્રયત્નો કરશે. આવા પ્રયત્નના ભાગરૂપે રાજ્ય સરકારે સહાયક અનુદાન પ્રાપ્ત કરતી સંસ્થાઓને તેમની કામગીરી મુજબ અનુદાન છૂટું કરવાની જાહેરાત કરી છે.

રાજ્યએ હાલની ટેન્ડરીંગ પદ્ધતિ ના સ્થાને ટેન્ડર સંબંધી દસ્તાવેજો અંગેની કાર્યવાહી ઝડપી અને કીફાયતી બનાવવા માટે ઈ-ટેન્ડરીંગ પદ્ધતિ અપનાવી છે. કેસોને ઝડપથી મંજૂર કરવા માટે વહીવટી મંજૂરી આપવાના સંદર્ભમાં નાણાકીય સત્તાઓમાં પણ કેટલાક નવા ફેરફારો કરવામાં આવ્યા છે. આનાથી, કરેલા ખર્ચની સાર્થકતામાં વધારો થશે.

૨.૫ આકસ્મિક અને અન્ય જવાબદારીઓ :

રાજ્ય સરકારે આપેલી બાંહેધરીને ઓછી કરવાના પ્રયત્નો કરવામાં આવ્યા છે જેના પરિણામે સરકારની બાકી બાંહેધરી, ગુજરાત રાજ્ય બાંહેધરી અધિનિયમ, ૧૯૬૩માં નિયત કરવામાં આવેલ નિમ્ન કક્ષા કરતા પણ વધુ ઓછા સ્તરે મર્યાદિત રાખી શકાઈ છે. રાજ્ય સરકારની બાંહેધરીઓને કારણે ઊભી થતી કોઈપણ આકસ્મિક જવાબદારીને પહોંચી વળવા બાંહેધરી ફેંડની નિધિ ઊભો કરવામાં આવ્યો છે. પ્રાપ્ત કરેલી બાંહેધરી ફીમાં વધારો કરવા બાંહેધરી ફેંડની ભંડોળ ચાલુ રાખવામાં આવશે.

૩. આગામી વર્ષ માટેની વ્યૂહાત્મક પ્રાથમિકતાઓ :

આગામી વર્ષે રાજ્ય સરકારની પ્રાથમિકતા, મૂલ્યવર્ધિત કરનો સરળતાપૂર્વક અમલ અને કરવેરાની ઉત્પલવતા (બોયન્સી) માં સુધારો સુનિશ્ચિત કરવાની છે. જુદા જુદા કર માટેના દરો અને તેમના કરમાળખાંને તર્કસંગત બનાવવાની બાબતને પણ ઉચ્ચ અગ્રતા આપવાનું ચાલુ રાખવામાં આવશે. ખર્ચની બાબતમાં પણ ગુણવત્તા સુનિશ્ચિત કરવાની બાબતને પણ અગ્રતા આપવામાં આવશે. દેવાં સંચાલન અને આકસ્મિક જવાબદારીઓ અંગેનું સંચાલન પણ ઉચ્ચ પ્રાથમિકતા મેળવવાનું ચાલુ રાખશે. વર્ષ દરમિયાન થનારી આર્થિક પ્રવૃત્તિઓમાં સરકાર માત્ર રોકાણ કરવામાટે કરજ લેશે, મહેસૂલી ખર્ચ કરવા માટે નહિ. જાહેરક્ષેત્રનું દેવું સમજદારીપૂર્વકનું અને નભાવી શકાય એટલું જ કરવામાં આવશે.

૪. નીતિવિષયક પરિવર્તનો અંગેનો તર્ક

ભારત સરકારે બ્લોક લોન આપવાનું બંધ કરવાનું નક્કી કર્યું હોવાથી રાજ્ય સરકારે તેનું પોતાનું કરજ વધારવું પડશે. આ કરજ શક્ય એટલા ઓછા ખર્ચે વધારવાનો ઉદ્દેશ રાખવામાં આવ્યો છે. રાજ્યની વિત્તીય પારમિતિઓ તંદુરસ્ત હોય તો જ આમ કરવું શક્ય બનશે. આ માટે બજારમાંથી, એન.એસ.એસ.એફ. પાસેથી અને નાબાર્ડ પાસેથી લોન પ્રાપ્ત કરવામાં આવી રહી છે. તા. ૧-૪-૨૦૦૫ પછી આ પ્રકારની નવી બાહ્ય લોનો રાજ્ય સરકારને શૂંખલાબદ્ધ લોનો (બેક ટુ બેક બેસિસ) ના આધારે પ્રાપ્ત થશે. આનો અર્થ એ કે રાજ્ય સરકારે વ્યાજના દર અને વિદેશી હુંડિયામણમાં વધઘટ- એમ બંને પ્રકારનાં જોખમોનો સામનો કરવો પડશે.

૫. નીતિસંબંધી મૂલ્યાંકન

રાજવિત્તીય નીતિના સંદર્ભમાં કરવામાં આવેલી ધારણાઓ ઉપલબ્ધ ડેટા ઉપર આધારિત છે. માહિતી આપવા માટે જો એવા તમામ પત્રકો પુરા પાડવામાં આવ્યા છે. વર્તમાન રાજવિત્તીય નીતિ અધિનિયમમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલી પારમિતિઓની મર્યાદામાં છે.

પત્રક-ખ-૧
(જુઓ નિયમ-૭)
રાજવિત્તીય સૂચકો

ક્રમ નં.	બાબત	અગાઉના વર્ષના ચાલુ વર્ષ ખરેખર આંકડાઓ		ચાલુ વર્ષ	ચાલુ વર્ષ	આવતું વર્ષ
		વર્ષ - ૩	વર્ષ - ૨	વર્ષ - ૧	વર્ષ-૧	વર્ષ
		૨૦૦૪-૦૫	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૬-૦૭	સુધારેલ અંદાજો	બજેટ અંદાજો
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧	મહેસૂલ ખાધ (રૂ. કરોડમાં)	-૪૦૩૭	-૩૮૮૮	૬	૧૮૦૩	૧૬૫૧
૨	રાજવીત્તિય ખાધ (રૂ. કરોડમાં)	-૮૬૮૧	-૬૨૭૦	-૬૮૮૦	-૬૧૬૫	-૫૮૮૪
૩	જાહેર દેવું (રૂ. કરોડમાં)	૫૭૫૧૦	૬૬૮૨૬	૭૩૮૦૬	૭૩૨૪૨	૭૮૨૩૬
૪	જી.એસ.ડી.પી. (રૂ. કરોડમાં)	૧૮૬૧૮૧(પી)	૨૧૬૬૫૧(ક્યુ)	*૨૪૫૪૨૨	*૨૪૫૪૨૨	*૨૭૮૦૧૪
૫	જી.એસ.ડી.પી.ની ટકાવારી મુજબ મહેસૂલ ખાધ	-૨.૧૭	-૦.૧૮	૦	૦.૭૩	૦.૫૮
૬	જી.એસ.ડી.પી.ની ટકાવારી મુજબ રાજવીત્તિય ખાધ	-૪.૬૭	-૨.૮૮	-૨.૮૦	-૨.૫૧	-૨.૧૬
૭	જી.એસ.ડી.પી.ની ટકાવારી મુજબ જાહેર દેવું	૩૦.૮૮	૩૦.૮૮	૩૦.૦૭	૨૮.૮૪	૨૮.૫૦
૮	મહેસૂલ ખર્ચ સામે મહેસૂલ પ્રાપ્તિઓ	૦.૮૩	૦.૮૮	૧.૦૦	૧.૦૬	૧.૦૦
૯	એકંદરે રાજવીત્તિય ખાધની ટકાવારી પ્રમાણે મૂડી ખર્ચ જોગવાઈ	૧૫૭.૮૫	૧૪૦.૨૧	૧૫૨.૩૦	૧૬૫.૧૫	૧૮૦.૮૬
૧૦	મહેસૂલ પ્રાપ્તિઓની ટકાવારી પ્રમાણે જાહેર દેવા પર વ્યાજની ચુકવણી	૨૬.૮૨	૨૧.૭૫	૨૪.૫૮	૨૦.૫૮	૨૧.૨૭
૧૧	મહેસૂલ પ્રાપ્તિની ટકાવારી પ્રમાણે પગાર ખર્ચ	૩૧.૫૪	૨૬.૬૨	૨૫.૮૦	૨૨.૮૩	૨૧.૮૦
૧૨	મહેસૂલ પ્રાપ્તિની ટકાવારી પ્રમાણે પેન્શન ખર્ચ	૮.૩૩	૮.૩૮	૭.૨૭	૬.૮૧	૭.૦૨
૧૩	કુલ પ્રત્યક્ષ સહાય (રૂ. કરોડમાં)	૩૩૩૬.૦૬	૩૨૨૨	૩૦૦૪	૩૦૦૪	**

*:અંદાજિત ૧૩.૨૮ ટકાના વાર્ષિક વધારા પ્રમાણે અંદાજેલ રાજ્યનું એકંદર ઘરઘથ્થુ ઉત્પાદન. **: ગણતરી કરવામાં આવી રહેલ છે.
સ્ત્રોત : નાણાં વિભાગ

પત્રક - ખ-૨ (ક)
(જુઓ નિયમ-૭)
ક.રાજ્ય સરકારની જવાબદારીઓના ઘટકો

(રૂ. કરોડમાં)

ક્રમ નં.	કક્ષા	ચાલુ વીત્તિય વર્ષ/વીત્તિય વર્ષ દરમિયાન દરમિયાન વધારો		બાકી રકમ પુનઃ ચુકવણી ફેડણી		(માર્ચ-અંતમાં)	
		અગાઉના વર્ષના (વર્ષ-૨) ખરેખર આંકડા ૨૦૦૫-૦૬	ચાલુ વર્ષ (સુધારેલા અંદાજો) વર્ષ - ૩ ૨૦૦૬-૦૭	અગાઉના વર્ષ (વર્ષ-૨) ખરેખર આંકડા વર્ષ - ૩ ૨૦૦૫-૦૬	ચાલુ વર્ષના (સુધારેલા અંદાજો) ૨૦૦૬-૦૭	અગાઉના વર્ષના (વર્ષ-૨) ખરેખર આંકડાઓ ૨૦૦૫-૦૬	ચાલુ વર્ષના સુધારેલ અંદાજો ૨૦૦૬-૦૭
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૧	એન.એસ.એસ. એફ.ને આપવામાં આવેલી ખાસ જામીનગીરીઓ	૮૪૫૮	૬૧૧૮	૧૩૦	૩૦૧	૩૮૪૮૨	૪૪૧૮૧
૨	કેન્દ્રમાંથી લોન	૬૮૬	૭૮૨	૫૮૭	૫૪૭	૧૧૫૨૩	૧૧૭૬૮
૩	બજારમાંથી લીધેલ કરજ	૬૦૨	૦	૨૫૬	૨૮૨	૧૪૬૩૧	૧૪૨૬૮
૪	નાણાકીય સંસ્થાઓ/ બેંકો પાસેથી લીધેલ કરજ	૮૮૦	૮૭૭	૨૪૮	૧૪૨	૨૨૭૮	૩૦૧૪
	જાહેર દેવું (૧ થી ૪)	૧૦૬૩૭	૭૭૮૭	૧૨૨૨	૧૨૭૨	૬૬૮૨૫	૭૩૨૪૮
૫	આર.બી.આઈ.માંથી ડબલ્યુએમએ/ઓડી	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૬	નાની બચતો, સરકારી કર્મચારીઓની ભવિષ્ય નિધિ વગેરે	૮૨૪	૦	૬૨૬	૦	૪૧૩૦	૪૧૩૦
૭	પેન્શન જવાબદારીઓ*	-	-	-	-	-	-
૮	અનામત નિધિ/થાપણો/ અન્ય કર્મચારીઓની ભવિષ્ય નિધિ	૧૪૧૫૬	-	૧૩૬૬૫	-	૮૭૮૨	૧૦૧૩૨
૯	અન્ય જવાબદારીઓ	-	-	-	-	-	-
	કુલ જવાબદારીઓ (૧ થી ૯)	૨૫૬૧૭	૭૭૮૭	૧૫૫૧૮	૧૨૭૨	૮૦૮૩૨	૮૭૫૦૪

*પેન્શનની જવાબદારીઓના અંદાજ વીમા આધારિત પદ્ધતિ અનુસાર અંદાજવામાં આવી રહ્યા છે.

સ્ત્રોત : નાણાં વિભાગ

પત્રક ખ-૨ (ખ)
(જુઓ નિયમ-૭)
ખ- રાજ્યની જવાબદારીઓ ઉપર ભારીત સરેરાશ વ્યાજ

(ટકામાં)

ક્રમ નં.	કક્ષા	ચાલુ વીત્તિય વર્ષ દરમિયાન વધારો		બાકી રકમ (માર્ચ-અંતમાં)	
		અગાઉના વર્ષના (ખરેખર આંકડા) ૨૦૦૫-૦૬	ચાલુ વર્ષના (સુધારેલ અંદાજો) ૨૦૦૬-૦૭	અગાઉના વર્ષના (ખરેખર આંકડા) ૨૦૦૫-૦૬	ચાલુ વર્ષના (સુધારેલ અંદાજો) ૨૦૦૬-૦૭
૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧	એન.એસ.એસ.ને આપવામાં આવેલી ખાસ જામીનગીરીઓ	૧૦.૫૪	૧૦.૩૦	૩૮૪૮૨	૪૪૧૮૧
૨	કેન્દ્રમાંથી લોન	૮.૨૪	૭.૮૨	૧૧૫૨૩	૧૧૭૬૮
૩	બજારમાંથી લીધેલ લોન	૮.૩૬	૮.૦૮	૧૪૬૩૧	૧૪૮૫૩
૪	નાણાકીય સંસ્થાઓ / બેંકોમાં થી લીધેલ લોન	૮.૩૫	૭.૮૭	૨૨૭૮	૩૦૧૪
	જાહેર દેવું (કુલ ૧ થી ૪)	૮.૪૮	૮.૩૩	૬૬૮૨૫	૭૩૨૪૨
૫	આર.બી.આઈ.માંથી ડબલ્યુએમએ/ ઓડી	૦	૦	૦	૦
૬	નાની બચતો, ભવિષ્ય નિધિ વગેરે	૮.૦૦	૮.૦૦	૪૧૩૦	૪૧૩૦
૭	પેન્શન જવાબદારીઓ*	-	-	-	-
૮	અનામત નિધિ / થાપણો	-	-	૮૭૮૨	૧૦૧૩૨
૯	અન્ય જવાબદારીઓ	-	-	-	-
	કુલ જવાબદારીઓ (૧ થી ૯)	-	-	૮૦૮૩૨	૮૭૫૦૪

*પેન્શનની જવાબદારીઓના અંદાજ વીમા આધારિત પધ્ધતિ અનુસાર અંદાજવામાં આવી રહ્યા છે.

સ્ત્રોત : નાણાં વિભાગ

પત્રક - ખ-૩
(જુઓ નિયમ - ૭)
એકત્રિત ડૂબત નિધિ

(રકમ રૂ. કરોડમાં)

અગાઉના વર્ષની શરૂઆતમાં એકત્રિત ડૂબત નિધિમાં બાકી સિલક	અગાઉના વર્ષ દરમિયાન થયેલો વધારો	અગાઉના વર્ષ દરમિયાન ડૂબત નિધિમાંથી ઉપાડ	અગાઉના વર્ષના અંતે / ચાલુ વર્ષની શરૂઆતમાં ડૂબત નિધિમાં બાકી સિલક	એસએસઆર ઋણનો બાકી સ્ટોક ખાતું .૪ (ટકા)	ચાલુ વર્ષ દરમિયાન વધારો	ચાલુ વર્ષ દરમિયાન ડૂબત નિધિમાંથી ઉપાડ	અગાઉના વર્ષના અંતે / આવતાં વર્ષની શરૂઆતમાં ડૂબત નિધિમાં બાકી સિલક	એસએસઆર ઋણનો બાકી સ્ટોક ખાતું .૮ (ટકા)
૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૫-૦૬/ ૨૦૦૬-૦૭		૨૦૦૬-૦૭	૨૦૦૬-૦૭	૨૦૦૬-૦૭/ ૨૦૦૭-૦૮	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૩૧૦	૧૨૫૦	-	૧૫૬૦	૧૨.૩૨	૮૭૨	-	૨૪૩૨*	૧૮.૭૦

સ્ત્રોત : નાણાં વિભાગ

*વ્યાજના પુનઃ રોકાણની સાથે

પત્રક ખ-૪
(જુઓ નિયમ- ૭)
સરકારે આપેલી બાંધધરીઓ

(રૂા. કરોડમાં)

કક્ષા (કોાસમાં બાંધધરીનો નં.)	વર્ષ દરમિયાન આપેલી બાંધધરીની મહત્તમ રકમ	વર્ષની શરૂઆતમાં બાકી	૨૦૦૪- ૦૫ દરમિયાન વધારો	વર્ષ દરમિયાન ઘટાડો (વર્ષ દરમિયાન પાછી ખેંચી હોય તે સિવાય)	વર્ષ દરમિયાન પાછી ખેંચી હોય તેવી (રૂા. કરોડમાં) ૨૦૦૪-૦૫		વર્ષના અંતે બાકી	બાંધધરીનું કમિશન અથવા ફી (રૂા. કરોડમાં)		વિશેષ નોંધ
					છુટી કરવામાં આવેલી	છુટી નહી કરવામાં આવેલ		મળવાપાત્ર	મળેલી	
	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૫-૦૬			૨૦૦૫-૦૬			
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
	૧૫૬૮૩	૧૫૬૮૩	૧૨૩૮	૨૮૪૨	૦	૦	૧૪૦૭૯	૧૩૮	૧૩૮	

અહેવાલનું વર્ષ ૨૦૦૫-૦૬
સ્ત્રોત: નાણા વિભાગ

પત્રક -ખ-૫
(જુઓ નિયમ - ૭)
જોખમ યુક્ત બાકી બાંધધરીઓ

(રૂા. કરોડમાં)

કસૂરની સંભવિતતા	જોખમનું પ્રમાણ (ટકા)	વર્ષ દરમિયાન વણચુકવાયેલ રકમ		વર્ષ દરમિયાન જોખમયુક્ત બાકી બાંધધરીઓ	
		૨૦૦૪-૦૫	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૪-૦૫	૨૦૦૫-૦૬
પ્રત્યક્ષ જવાબદારીઓ	૧૦૦	૨૨૯	૨૦૦	૨૨૯	૨૦૦
વધારે જોખમ	૭૫	૧૯૨	૨૩૫૨	૧૪૪	૧૭૬૪
મધ્યમ જોખમ	૫૦	૫૬	૨૦૨૭	૨૮	૧૦૧૪
ઓછું જોખમ	૨૫	૧૭૩૧	૭૫૦૦	૪૩૩	૧૮૭૫
ઘણું ઓછું જોખમ	૫	૫૮૭	૨૦૦૦	૨૯	૧૦૦
સરવાળો વણચુકવાયેલ		૨૭૯૫	૧૪૦૭૯	૮૬૩	૪૯૫૩

નોંધ:- વિવિધ કક્ષા માટે જોખમ-ભાર પૂર્વ નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલ છે.
અહેવાલનું વર્ષ -૨૦૦૫-૦૬
સ્ત્રોત : નાણા વિભાગ

પત્રક - ખ-૬
(જુઓ નિયમ ૭)
બાંધધરી ફેડણી નિધિ (જી.આર.એફ)

(રૂ.કરોડમાં)

ગત વર્ષના અંતે બાકી ઉભી કરેલી બાંધધરીઓ	ગત વર્ષના અંતે બાંધધરી ફેડણી નિધિમાં વણચુકવાયેલ રકમ	ચાલુ વર્ષ દરમિયાન ઉભી થનાર સંભવિત બાંધધરીઓની રકમ	ચાલુ વર્ષ દરમિયાન બાંધધરી ફેડણી નિધિમાં કરેલ વધારો	ચાલુ વર્ષ દરમિયાન ફેડણી નિધિમાંથી ઉપાડેલ રકમ	ચાલુ વર્ષના અંતે બાંધધરી ફેડણી નિધિમાં બાકી રકમ
૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૬-૦૭	૨૦૦૬-૦૭	૨૦૦૬-૦૭	૨૦૦૬-૨૦૦૭
૧	૨	૩	૪	૫	૬
કંઈ નહી	૧૦૨૪	૪.૩૦	૨૫૦	૪.૩૦	૧૨૭૦*

અહેવાલનું વર્ષ ૨૦૦૪-૦૫

*વ્યાજના પુનઃ રોકાણની સાથે

ચાલુ વર્ષ ૨૦૦૫-૦૬

પત્રક - ખ-૭
(જુઓ નિયમ - ૭)
કર મહેસૂલમાં વૃદ્ધિ પણ વસૂલ કરવામાં ન આવેલી રકમ (મુખ્ય કર)

(અહેવાલ વર્ષના અંતે)

મુખ્ય સદર	વર્ષાન	વિવાદ હેઠળની રકમ (રૂ. કરોડમાં)					વિવાદ હેઠળ ન હોય તેવી રકમ (રૂ. કરોડમાં)					સરવાળો
		એક વર્ષ કરતાં વધુ પણ બે વર્ષ કરતાં ઓછા	બે વર્ષ કરતાં વધુ પણ પાંચ વર્ષથી ઓછાં	પાંચ વર્ષ કરતાં વધુ પણ ૧૦ વર્ષથી ઓછા	૧૦ વર્ષ કરતાં વધુ	કુલ	એક વર્ષ કરતાં વધુ પણ બે વર્ષથી ઓછા	બે વર્ષ કરતાં વધુ પણ પાંચ વર્ષથી ઓછાં	પાંચ વર્ષ કરતાં વધુ પણ ૧૦ વર્ષથી ઓછા	૧૦ વર્ષ કરતાં વધુ	કુલ	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
	વ્યવસાયો પર વેરો	-	-	-	-	૦.૦૦	૧.૬૧	૧.૬૩	૨.૧૦	૬.૪૨	૧૧.૭૬	૧૧.૭૬
	જમીન મહેસૂલ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	સ્ટેમ્પ અને નોંધણી ફી	-	૪૩.૭૧	-	-	૪૩.૭૧	૮.૦૮	૩૨.૮૭	૨૧૯.૯૨	૧૨૩.૯૨	૩૮૪.૭૯	૪૨૮.૫૦
	ગુજરાત વેચાણ વેરા	૧૩૭૨.૪૧	૧૭૬૩.૩૦	૫૮૭.૦૦	૧૦.૩૩	૩૭૩૩.૦૪	૪૬૧.૧૬	૩૩૩.૪૪	૪૯.૯૭	૧૬.૨૨	૮૬૦.૭૯	૪૫૯૩.૮૩
	કેન્દ્રીય વેચાણ વેરો	૩૨૦.૩૪	૪૯૫.૭૯	૧૬૯.૮૨	૧૪૦.૬૮	૧૧૨૬.૬૩	૮૬.૭૯	૪૫.૩૫	૧૯.૪૦	૮.૪૯	૧૬૦.૦૩	૧૨૮૬.૬૬
	મોટર સ્પિરિટ અંગે કર	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	વેચાણ વેરા અંગે અધિક કર (સરચાર્જ)	૩૫.૭૨	૯૨.૬૫	૨૩.૫૫	૧૩.૭૫	૧૬૫.૬૭	૩.૧૬	૪.૭૩	૩.૩૬	૨.૧૭	૧૩.૪૨	૧૭૯.૦૯
	રાજ્ય આબકારી	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	વાહનો અંગે કર	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	વિદ્યુત શુલ્ક	-	-	૪૫૨.૭૨	૧૩.૯૨	૪૬૬.૬૪	૦	૦	૦	૦	૦	૪૬૬.૬૪
	અન્ય કર	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	સરવાળો	૧૭૭૨.૧૮	૨૩૫૧.૭૪	૧૨૩૩.૦૯	૧૭૮.૦૮	૫૫૩૫.૬૯	૫૬૦.૮૦	૪૧૮.૦૧	૨૯૪.૭૫	૧૫૭.૨૨	૧૪૩૦.૭૯	૬૯૫૪.૭૨

નોંધ :- અહેવાલનું વર્ષ, રજુ કરવામાં આવેલ નાણાકીય પત્રક અને અનુદાન માટેની માગણીઓના એક વર્ષ અગાઉના વર્ષનો ઉલ્લેખ કરે છે.

પત્રક - ખ-૯
(જુઓ નિયમ -૭)
(પરચુરણ જુમ્બેદારીઓનું પત્રક : વણ ચુકવાયેલ)

(રૂા. કરોડમાં)

	વિભાગ	વણ ચુકવાયેલ રકમ (૩૧-૦૩-૨૦૦૬)
મુખ્ય કામો અને કરારોના સંદર્ભમાં સ્વીકારવામાં આવેલી જુમ્બેદારીઓ	૧. માર્ગ અને મકાન વિભાગ ૨. નર્મદા જળ સંપત્તિ અને કલ્પસર વિભાગ ૩. પાણી પુરવઠા	૧૧૪૨.૬૦ ૧૪૬૩.૦૪ ૫૮૪.૮૨
કામો અને પુરવઠા અંગેના વણચુકવાયેલા બિલના સંદર્ભમાં દાવાઓ	૧. માર્ગ અને મકાન વિભાગ ૨. નર્મદા જળ સંપત્તિ અને કલ્પસર વિભાગ ૩. પાણી પુરવઠા	૧૦.૦૦ ૫૩.૪૨ ૧૪૨.૫૮
જમીન સંપાદન ખર્ચના સંદર્ભમાં સ્વીકારવામાં આવેલી જવાબદારીઓ	૧. માર્ગ અને મકાન વિભાગ ૨. નર્મદા જળ સંપત્તિ અને કલ્પસર વિભાગ ૩. પાણી પુરવઠા	૨૮.૦૦ ૫૩.૪૨ ૬.૪૮

વણ ચુકવાયેલ રકમ, ચાલુ વર્ષની આગળના વર્ષ માટે માર્ચના અંતેની સ્થિતિ દર્શાવે છે.

નમૂનો ખ-૯
(જુઓ નિયમ -૭)
કર્મચારીઓ અને નિવૃત્ત વ્યક્તિઓની સંખ્યા અને પગાર અને પેન્શન અંગેનું ખર્ચ

ક્રમ નં.	કક્ષા	સંખ્યા			પગાર /પેન્શન (રૂા. કરોડમાં)		
		ગત વર્ષ	ચાલુ વર્ષ	આગામી વર્ષ (બજેટ અંદાજો)	ગત વર્ષ	ચાલુ વર્ષ	આગામી વર્ષ (બજેટ અંદાજ)
		૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૬-૦૭	૨૦૦૭-૦૮	૨૦૦૫-૦૬	૨૦૦૬-૦૭	૨૦૦૭-૦૮
		વર્ષ-૨	વર્ષ-૧	વર્ષ	વર્ષ-૨	વર્ષ-૧	વર્ષ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
ક	પગાર						
૧	સરકારી ખાતામાં કર્મચારીઓ	૩૬૬૨૯૬	૩૬૦૮૫૨	૩૫૨૮૪૮	૬૬૭૫	૬૮૨૮	૭૧૭૦
૨	સહાયિત સંસ્થાઓમાં કર્મચારીઓ	૯૬૫૪૬	૯૪૬૮૮	૯૨૨૫૬			
૩	જાહેર ક્ષેત્રોમાં કર્મચારીઓ	૬૩૪૧	૬૨૨૨	૬૦૩૫			
	સરવાળો	૪૬૯૧૮૩	૪૬૧૮૬૨	૪૫૧૧૪૦	૬૬૭૫	૬૮૨૮	૭૧૭૦
ખ	પેન્શન જુમ્મેદારીઓ						
૧	સરકારી ખાતામાં નિવૃત્ત વ્યક્તિઓ	૨૮૩૧૨૩	૩૦૦૪૪૪	૩૧૧૧૬૬	૨૧૦૧	૨૦૮૬	૨૩૧૪
૨	સહાયિત સંસ્થાઓમાં નિવૃત્ત વ્યક્તિઓ						
૩	જાહેર ક્ષેત્રોમાં નિવૃત્ત વ્યક્તિઓ*						
	કુલ નિવૃત્ત વ્યક્તિઓની જવાબદારીઓ	૨૮૩૧૨૩	૩૦૦૪૪૪	૩૧૧૧૬૬	૨૧૦૧	૨૦૮૬	૨૩૧૪

*બાકીની માહિતી એકત્રિત કરવામાં આવી રહી છે.

નાણા વલભાગ, ગુજરાત સરકાર
સચલવાલય, ગાંધીનગર-382010